

SWiPE

**Successful
Wildlife Crime
Prosecution
in Europe.**

Národná správa o protiprávnej činnosti zameranej na chránené druhy

TRAFFIC

Národná správa o protiprávnej činnosti zameranej na chránené druhy

Informácie o publikácii

Publikované: Február 2022
WWF Slovensko
Medená 101/05
811 02 Bratislava

v rámci projektu LIFE SWiPE - Hľadanie riešení pre boj s environmentálnou kriminalitou zameranou na pytliactvo a porušovanie ochrany živočíchov, vrátane nelegálneho obchodovania s druhmi CITES (LIFE SWiPE - Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe, LIFE19 GIE/BG/000846, 2020-2023)

Authori: Barbara Immerová, Tereza Thompson, Pavol Žilinčík

Ďakujeme za dobrovoľnícku pomoc: Anne Strečanskej a Sebastiánovi Jankovi

Nasledujúca správa bola vypracovaná v rámci projektu Úspešné stíhanie trestných činov súvisiacich s voľne žijúcimi živočíchmi v Európe LIFE19 GIE/BG/000846 ("SWiPE") financovaného z programu LIFE. SWiPE je konzorcium partnerov, medzi ktorých patria [WWF Bulharsko](#) (vedúci partner), [Štátna prokuratúra Chorvátskej republiky](#), [Fauna & Flora International](#) (v Rumunsku), [Justičná akadémia Chorvátsko](#), [WWF Adria](#) v Srbsku, [WWF Adria](#), [WWF Španielsko](#), [WWF Maďarsko](#) & [TRAFFIC](#), [WWF Taliansko](#), [WWF Poľsko](#), [WWF Rumunsko](#), [WWF Slovensko](#) a [WWF Ukrajina](#) (pridružení príjemcovia).

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Všetok obsah a názory vyjadrené v tejto publikácii sú výhradne názormi WWF Slovensko.

Dokument neprešiel jazykovou korektúrou.

Projektová stránka: StopWildlifeCrime.eu.

© 2022 WWF Slovensko. Všetky práva vyhradené. Fotografie a texty sa nesmú reprodukovať ani kopírovať elektronickou ani inou formou, ani rozširovať bez predchádzajúceho súhlasu autora a vydavateľa.

Citácia: WWF Slovensko (2022): Národná správa o protiprávnej činnosti zameranej na chránené druhy. Projekt LIFE SWiPE - Hľadanie riešení pre boj s environmentálnou kriminalitou zameranou na pytliactvo a porušovanie ochrany živočíchov, vrátane nelegálneho obchodovania s druhmi CITES. Projekt financovaný z programu LIFE Európskej Únie a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR (LIFE SWiPE - Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe, LIFE19 GIE/BG/000846), WWF Slovensko, Február 2022, s. 61

Obsah

Obsah	2
Pod'akovanie	4
Použité skratky a vysvetlivky	4
I. Zhrnutie	5
II. Projekt SWiPE	7
III. Metodika	8
III.1. Rozsah správy	8
III.2. Metodika zberu dát v projekte SWiPE	8
III.3. Odchýlky z metodiky na národnej úrovni	9
IV. Základné charakteristiky krajiny	11
V. Právne predpisy a právomoci v oblasti WLC	13
V.1. Legislatíva a predpisy v oblasti WLC	13
a) Všeobecný právny rámec krajiny v oblasti WLC	13
b) Ustanovenia právnych predpisov v oblasti WLC.....	15
c) Potenciál na skvalitnenie predpisov a nariadení	16
V.2. Analýza relevantných orgánov a inštitúcií	18
a) Administratívne orgány a inštitúcie	18
b) Súdny systém a postupy pri stíhaní WLC	18
c) Ostatní aktéri	19
d) Spolupráca.....	20
e) Nedostatky v oblasti organizačného zabezpečenia	21
VI. Analýza údajov o porušeníach zákonov v súvislosti s WLC	24
VI.1. Štatistická analýza	24
VI.1.1 Trestné činy	24
a) Typy a rozsah zistených prípadov	24
b) Výsledky stíhania	28
c) Tresty.....	28
d) Dostupnosť, kompletnosť a konzistentnosť dát	29

e) Trendy a regionálne rozdiely	29
VI.1.2 Priestupky	30
a) Typy a rozsah zistených prípadov	30
b) + c) Výsledky konania o pristupkoch a sankcie	35
d) Dostupnosť a kompletnosť dát	35
VI.2. Analýza významných príkladov	39
a) Príklady dobrej praxe	39
b) Príklady náročných prípadov a zlyhaní	41
VI.3. Efektivita a problémy v rôznych fázach boja proti WLC	43
a) Odhaľovanie	43
b) Vyšetrovanie	44
c) Stíhanie	44
d) Súdne konanie	45
e) Uložené tresty	45
f) Poznámky k zisteniam z výskumu	45
VII. Závery a odporúčania	47
VIII. Literatúra	50
IX. Prílohy	54

Pod'akovanie

Predkladanú správu by nebolo možné pripraviť bez podpory a ochoty inštitúcií a organizácií, ktoré nám poskytli interview ako aj údaje o prípadoch WLC. Konkrétne chceme poďakovať nasledovným inštitúciám: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky; Prezídium Policajného zboru - Národná centrála osobitných druhov kriminality, odbor odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality; Slovenská inšpekcia životného prostredia - Útvar inšpekcie ochrany prírody a krajiny; Ministerstvo životného prostredia SR - Odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi na Sekcii ochrany prírody a biodiverzity; Vedecký orgán CITES; Štátna ochrana prírody SR; Asociácia strážcov chránených území Slovenska; Colný odbor Finančného riaditeľstva a mimovládna organizácia Ochrana dravcov na Slovensku.

Použité skratky a vysvetlivky

WLC = „wildlife crime“ – skratka používaná v texte zahŕňa na účely tejto správy trestné činy, ako aj priestupky a správne delikty proti chráneným druhom.

Vzhľadom na metodiku projektu SWiPE sa týmito druhmi rozumejú živočíchy chránené národnou legislatívou, Európskou Smernicou o biotopoch a živočíchy a rastliny chránené Dohovorom CITES (Podrobnejšie informácie vid' v metodike).

ASCHÚS	Asociácia strážcov chránených území Slovenska
CITES	Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín
EÚ	Európska únia
ES	Európske spoločenstvo
CHKO	Chránená krajinná oblasť
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NGO	Mimovládne organizácie
SIŽP – OIOPK	Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Odbor Inšpekcie ochrany prírody a krajiny (OIOPK)
OONMEK	Odbor odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality (Prezídium Policajného zboru, Národná centrála osobitných druhov kriminality)
OÚ	Okresný úrad
RPS	Ochrana dravcov na Slovensku
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
SR	Slovenská republika
SWiPE	Acronym projektu LIFE SWiPE Successful Wildlife Crime Prosecution, (LIFE19 GIE/BG/000846)
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TZ	Trestný zákon
TP	Trestný poriadok
Zákon OPaK	Zákon o ochrane prírody a krajiny
Z.z.	Zbierka zákonov

I. Zhrnutie

Cieľom Národnej správy o protiprávnej činnosti zameranej na chránené druhy, vrátane nelegálneho obchodovania s druhmi CITES, je zosumarizovať dostupné informácie o trestných a administratívnych deliktoch v tejto oblasti. Pokúsili sme sa spracovať informácie o rozsahu páchania tohto protiprávneho konania a identifikovať nedostatky v procese ich odhaľovania, stíhania a trestania. Pripravili sme tiež odporúčania pre zlepšenie súčasného stavu.

Na vypracovanie správy boli použité verejne dostupné štatistické dáta, kvalitatívne informácie získané počas štruktúrovaných rozhovorov a údaje o konkrétnych prípadoch získané od relevantných autorít, z verejne dostupných databáz ako aj podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Výsledkom je prehľad o protiprávnej činnosti zameranej na chránené druhy z obdobia rokov 2015-2020 a identifikácia niektorých zásadných nedostatkov, ktoré bránia účinnému postupu štátnych orgánov proti tomuto typu nelegálnych aktivít.

V Slovenskej republike sa zatiaľ nezberajú dostatočne špecifické informácie a dáta. Dostupné informácie sú do značnej miery fragmentované a neúplné. Niektoré z doporučení Správy preto smerujú práve k zlepšeniu štruktúry získavaných dát naprieč rôznymi inštitúciami. Nedostatkom je aj absencia funkčného informačného systému CITES, ktorý by tiež prispel k efektívnemu zdieľaniu informácií a k odhaľovaniu nezákonnej činnosti.

Pozitívom Slovenskej republiky je pomerne dobrá legislatíva, organizačné zabezpečenie a hlavne rastúci trend špecializácie jednotlivých inštitúcií. Nedostatkom sú obmedzené kapacity kontrolných orgánov všeobecne, a osobitne nedostatok špecializovaných odborníkov (znalci, právnici v kontrolných inštitúciách, experti na chránené druhy). Nedostatočné sú tiež kapacity orgánov, ktoré majú vykonávať praktickú ochranu v rozsiahlom území s nízkym počtom ľudí schopných kvalifikovane nahlasovať ilegálne aktivity.

Dôsledkom chýbajúcich kapacít a nedostatočného metodického usmernenia v orgánoch štátnej správy sú medzery v aplikácii a vymáhaní práva. Jedno z hlavných zistení Správy konštatuje, že pri odsúdení páchatel'a v trestnom konaní sa prakticky vôbec nevymáha spôsobená škoda na strane štátu.

Nelegálne aktivity proti chráneným druhom sú poznačené vysokou latenciou a relatívne veľkým počtom prípadov, v ktorých sa nezistí páchatel'. V priebehu trestného stíhania proti konkrétnemu páchatel'ovi sa časť prípadov končí tzv. odklonmi (podmienečným zastavením trestného stíhania, dohodou o vine a treste, zmierom a pod.), prípadne prekvalifikovaním činu na priestupok. Pomerne málo prípadov sa dostane až do fázy rozhodovania súdov. V prípade odsúdenia konkrétneho páchatel'a sa tresty pohybujú na dolnej hranici trestnej sadzby, niekedy sú uložené aj nižšie.

Na národnej úrovni chýba stratégia boja proti environmentálnej kriminálnej činnosti. Jej prijatie by pomohlo určiť priority a zosúladiť spoluprácu štátnych inštitúcií. Na druhej strane je pozitívne, že legislatíva týkajúca sa environmentálnej kriminality nestagnuje, ale vyvíja sa. Dôležitá novela zákona CITES je účinná od 1.2.2022, a aj zmeny v novele trestného zákona,

ktorá je v súčasnosti v legislatívnom procese, napomôžu efektívnejšiemu stíhaniu trestných činov proti chráneným druhom.

V rámci projektu boli zozbierané a samostatne analyzované údaje o trestných činoch a priestupkoch za obdobie rokov 2015-2020.

V rámci zberu agregovaných dát nebolo možné jednoznačne identifikovať informácie o WLC tak, ako ho definuje tento projekt, pretože štruktúra dát v orgánoch na vymáhanie práva je iná ako štruktúra údajov monitorovaných v projekte. Na základe získaných údajov však môžeme skonštatovať, že za obdobie rokov 2015-2020 došlo k 271 prípadom **trestných činov** porušovania ochrany rastlín a živočíchov, z ktorých bolo objasnených a dodatočne objasnených 95 prípadov. V prípade trestného činu pytliactva to bolo 1 781 prípadov, tie však v prevažnej väčšine zahŕňajú také činy, ktoré sa netýkajú sledovaných chránených druhov ale poľovnej zveri.

Podrobné informácie sme získali pre 62 prípadov, ktoré spadajú do kategórie WLC podľa tohto projektu. V 53 prípadoch išlo o porušovanie ochrany rastlín a živočíchov, v 18 prípadoch sa jednalo o pytliactvo. V uvedených prípadoch išlo buď o samostatné trestné činy, alebo o kombináciu viacerých.

Najčastejšie sa prípady týkali usmrtenia živočíchov (vrátane otráv), chýbajúcej evidencie, dokladov alebo nezákonného obchodovania. Najčastejšie boli obeťami trestnej činnosti medveď hnedý, vlk dravý, myšiak hôrny a sokol rároh. Zo 105 záznamov týkajúcich sa jednotlivých druhov pripadalo 36 na dravce a sovy, a 26 záznamov sa týkalo veľkých šeliem.

Zo 62 stíhaných prípadov sa 15 skončilo obžalobou, spolu v nich bolo stíhaných 22 páchatel'ov. Najčastejším trestom bolo podmienčné odňatie slobody so skúšobnou dobou, ktoré bolo výsledkom stíhania v 9 prípadoch.

Detailnejšie informácie o jednotlivých **priestupkoch** za obdobie rokov 2015-2020 sa podarilo získať pre 571 prípadov. Z toho 489 sa týkalo porušení legislatívy CITES a 82 porušení Zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny.

V prípade porušení zákona o ochrane prírody sa najviac prípadov týkalo zničenia či poškodenia miest rozmnožovania a odpočinku, ničenia hniezd, nedostatočnej evidencie alebo nepreukázania pôvodu. V 82 analyzovaných prípadoch sa spomedzi druhov najčastejšie vyskytovala lastovička domová v súvislosti s ničením hniezd. Udelením pokuty sa skončilo 44 prípadov (ostatné prípady skončili bez udelenia sankcie a vzhľadom na zložitosť vyhľadávania informácií v jednotlivých prípadoch nemáme o ich ukončení detailné informácie).

V 489 prípadoch porušenia legislatívy CITES boli najčastejšími druhmi papagáje, dravé vtáky, korytnačky, veľké šelmy, koralové kaktusy a sukulenty. Z druhov sa v záznamoch najčastejšie vyskytoval papagáj sivý – Žako, korytnačka zelenkastá, medveď hnedý a koral rodu *Scleractinia*. Z celkového počtu 489 prípadov porušenia legislatívy CITES bola v 361 prípadoch udelená pokuta. V 65 prípadoch boli exempláre zhabané a v 92 prípadoch bolo udelené páchatel'ovi upozornenie.

Z analýzy dát a výsledkov štruktúrovaných rozhovorov sme zostavili v závere správy rad odporúčaní na úrovni personálnych kapacít, informačných systémov, inštitucionálnych zmien

a vzdelávania. Ich realizácia by výrazne pomohla znížiť frekvenciu a intenzitu protiprávnych aktivít zameraných na chránené druhy rastlín a živočíchov.

V rámci odporúčaní považujeme za kľúčové zásadne zmeniť postup pri vymáhaní škody po skončení trestného konania. Okresné úrady, ktoré by mali vymáhať škodu v trestnom konaní ako aj v následnom civilnom konaní, je nutné kapacitne posilniť. Rovnako je dôležité metodické usmernenie pracovníkov, ktorí by mali vymáhanie škody iniciovať.

Za potrebné pokladáme podporiť legislatívne návrhy vedúce k odstráneniu preformalizovanosti niektorých štádií trestného procesu.

Rovnako je dôležité zosúladiť zákon o ochrane prírody a zákon o poľovníctve pokiaľ ide o chránené druhy.

Odporúčame zaviesť ucelený systém správneho trestania tak, aby boli procesne vyriešené aj viaceré otázky správnych deliktov spáchaných právnickými osobami.

Navrhujeme zjednotiť postupy pri zbere dát tak, aby bolo možné delikty v oblasti WLC sledovať a odporúčame zaviesť jednotný systém evidencie CITES.

V oblasti vzdelávania policajtov, prokurátorov a sudcov odporúčame klásť dôraz na praktické aspekty stíhania WLC a zvyšovanie odbornej kompetencie pri posudzovaní skutkovo a právne zložitých prípadov.

Odporúčame zaviesť systematické vzdelávanie odborných pracovníkov štátnej správy ochrany prírody v oblasti aplikácie právnych predpisov a posilniť ich personálne kapacity pokiaľ ide o odborníkov v oblasti hmotného a procesného práva. Potrebné je tiež prehodnotiť ich odmeňovanie, nakoľko ide o odborne náročnú činnosť.

Hlavné závery správy sú uvedené v kapitole VII. Závery a odporúčania.

II. Projekt SWiPE

Projekt SWiPE sa zameriava na hľadanie riešení pre boj s environmentálnou kriminalitou zameranou na pytliactvo a porušovanie ochrany živočíchov, vrátane nelegálneho obchodovania s druhmi CITES.

Ide o trojročný projekt (2020-2023), v rámci ktorého sa v 11 krajinách Európy majú zozbierať dostupné a porovnateľné dáta o environmentálnej kriminalite, pričom sa pod pojmom „kriminalita“ chápu v projekte tak trestné činy ako aj priestupky. Zber údajov je zameraný na prípady porušovania ochrany živočíchov, pytliactvo a nelegálne obchodovanie s ohrozenými druhmi CITES. Cieľom je získať informácie o rozsahu páchania tohto protiprávneho konania a identifikovať nedostatky v procese ich odhaľovania a stíhania a následne pripraviť odporúčania pre zlepšenie tohto stavu, zrealizovať vzdelávacie podujatia pre orgány presadzovania práva a podporiť medzinárodnú spoluprácu a výmenu skúseností odborníkov. Projekt chce tiež zvýšiť povedomie medzi verejnosťou o formách a dôsledkoch environmentálnej kriminality páchanej na jedincoch druhov voľne žijúcich živočíchov.

III. Metodika

III.1. Rozsah správy

Cieľom správy je analyzovať zozbierané dáta o WLC a zosumarizovať informácie získané prostredníctvom štruktúrovaných interview zameraných na nedostatky v procese odhaľovania a stíhania WLC, realizovaných so zástupcami orgánov vymožitelnosti práva ako aj ďalších inštitúcií, ktoré hrajú dôležitú úlohu v boji proti WLC.

III.2. Metodika zberu dát v projekte SWiPE

Zber dát bol zameraný na:

- a) **Získanie informácií o nedostatkoch v procese odhaľovania a stíhania:**
Realizovaný bol prostredníctvom štruktúrovaného interview, ktoré pokrývalo otázky zamerané na inštitucionálne nedostatky, príčiny latencie a nedostatočného odhaľovania ako aj nahlasovania WLC, hlavné prekážky pri vyšetrovaní, dôvody prečo nebolo vo veci začaté trestné stíhanie, prečo sa prípady nedostanú pred súd, primeranosť sankcií a ich udeľovanie v praxi, legislatívne nedostatky a problémy s aplikáciou do praxe na národnej i medzinárodnej úrovni, prístup k informáciám, ich zber a výmena, spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni a potreba vzdelávania. Interview bolo realizované vždy s jedným až dvoma zástupcami danej inštitúcie.
- b) **Získanie a spracovanie agregovaných štatistických dát o WLC,** ktoré boli získané z verejne dostupných zdrojov alebo priamo od relevantných inštitúcií. Zahŕňajú napríklad počty realizovaných prípadov, spôsoby ich stíhania, sankcionovania atď.
- c) **Zber konkrétnych prípadov WLC** priamo od relevantných inštitúcií alebo z verejne dostupných databáz.

V jednotlivých krajinách boli oslovené súdy, orgány prokuratúry, polícia, inšpekcia, administratívne/správne orgány, colné orgány, relevantné ministerstvá, výkonný a vedecký orgán CITES, ŠOP SR, NGO, stráž prírody, zástupcovia poľovníckej a rybárskej komunity, prípadne iné.

Rozsah dát:

- **Rôzne typy protiprávnej činnosti: trestné činy, priestupky a iné delikty, incidenty** zdokumentované inými organizáciami (NGO, strážcovia prírody, médiá atď.)
- **Chránené druhy:**
 - Živočíchy chránené národnou legislatívou v oblasti ochrany prírody, rybárstva a poľovníctva

- Živočíchy chránené Európskou Smernicou o biotopoch
- Živočíchy a rastliny chránené Dohovorom CITES
- Rozsah ilegálnych aktivít: pytliactvo, neselektívne metódy lovu a zabíjania, lov do pascí, trávené návnady, ilegálne zabíjanie pre šport, ilegálny zber vajec, ilegálny obchod s ohrozenými druhmi.
- Časové obdobie zberu dát: roky 2015-2020, pričom boli zbierané všetky relevantné prípady v akomkoľvek štádiu ich vývoja v rámci tohto obdobia (napr. v prípade súdov zahŕňa všetky dostupné prípady, nielen tie, ktoré boli ukončené, ale aj tie, ktoré sú v procese).

Nelegálne aktivity, ktoré nie sú zahrnuté do projektu:

- Ničenie biotopov (napr. výruby, vypaľovanie)
- Nelegálna ťažba dreva a nelegálne obchodovanie
- Ilegálne zabíjanie iných ako chránených živočíchov (napr. vysoká zver, diviaky a pod.)
- Nelegálny rybolov iných ako chránených živočíchov (lov bez povolenia, mimo obdobia lovu a pod.)
- Ničenie a poškodzovanie rastlín/húb chránených národnou alebo EÚ legislatívou
- Iné formy environmentálnej trestnej činnosti (odpady).

III.3. Odchýlky z metodiky na národnej úrovni

V súvislosti so zberom dát boli na Slovensku oslovené všetky relevantné inštitúcie a organizácie. Prístup všetkých kľúčových inštitúcií bol ústretový, poskytli nám tak interview ako aj požadované dáta. V niektorých prípadoch sa dáta a informácie nepodarilo získať vzhľadom na špecifický charakter požadovaných údajov, ktoré nebolo možné získať z evidencií vzhľadom na ich odlišnú štruktúru.

Agregované dáta boli získavané prevažne z dostupných zdrojov zverejnených na internetových stránkach príslušných organizácií či už v podobe štatistických výstupov alebo výročných správ. Súdne rozhodnutia boli získané najmä z webovej stránky Ministerstva spravodlivosti¹ a z portálu Otvorené súdy², ktoré prevádzkuje organizácia Transparency International. Niektoré rozhodnutia nám poskytli na základe žiadosti konkrétne súdy alebo okresné úrady.

Pri zbere dát sme zaznamenali viaceré problémy súvisiace so zmenou metodológie zverejňovania štatistických údajov inštitúciami počas uplynulých rokov.

Napríklad:

¹ Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 'Rozhodnutia' [webová stránka], <https://obcan.justice.sk/>, <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>, (cit. 10.11.2021)

² Transparency International Slovensko, 'Rozhodnutia' [webová stránka], <https://otvorenesudy.sk/decrees?l=sk>, (cit. 5.12.2021)

- Metodika zberu a vyhodnocovania súdnych štatistík sa od roku 2018 revidovala, preto dáta medzi rokmi 2015-2017 a dáta z rokov 2018-2020 nie je možné vzájomne porovnávať.
- Podobne došlo k zmenám v metodike, prípadne informačných systémoch, aj na úrovni Generálnej prokuratúry SR, takže práca s dátami na úrovni medziročného porovnania je komplikovaná. Podrobné dáta sú dostupné za posledné štyri roky, v rámci ktorých realizovala Generálna prokuratúra SR v roku 2021 tzv. previerky environmentálnej kriminality.
- V prípade podrobných dát o prípadoch zo zdrojov Policajného zboru boli spracované len prípady od roku 2018, pretože za predchádzajúce roky neboli k dispozícii dostatočne detailné informácie k jednotlivým prípadom.
- Databáza súdnych rozhodnutí zverejnená na webovej stránke ministerstva spravodlivosti neobsahuje všetky rozhodnutia súdov, úplnosť závisí od kapacít a technického vybavenia jednotlivých súdov.
- Úplnosť údajov v niektorých databázach závisí od spolupráce medzi inštitúciami. Napríklad Ministerstvo životného prostredia SR – Výkonný orgán CITES vedie databázu porušení právnych predpisov v oblasti CITES, v ktorej spracúva aj informácie o porušeníach získané od SIŽP, Colnej správy a Okresných úradov. V prípade trestných činov však neexistuje povinnosť informovať SIŽP a Výkonný orgán CITES o výsledku konania, zisťovanie je zložité a databáza preto nemusí obsahovať všetky trestné činy v tejto oblasti.

IV. Základné charakteristiky krajiny

Slovensko je vnútrozemská krajina, ktorej lesné pozemky pokrývajú cca 41% rozlohy. Počet chránených živočíchov s výskytom v SR predstavuje 816 taxónov. Nie je tu zahrnutá taxonomická skupina vtákov, keďže všetky druhy prirodzene sa vyskytujúci vtákov na území SR sú chránené.³ Základné informácie o Slovensku sú zosumarizované v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Základné charakteristiky Slovenska

Slovensko - základné charakteristiky			
Rozloha ³ :		49 034 km ²	
Počet obyvateľov ⁴ :		5 458 827 obyvateľov	
Hustota obyvateľstva ^{Chyba! Záložka nie je definovaná.} :		111,33 osôb / km ²	
Člen EÚ od:		1. máj 2004	
Ekonomické ukazovatele (údaje za rok 2019) ⁵			
Hrubý domáci produkt (HDP)		92 079,3 mil. EUR	
Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa		17 212,723 EUR	
Podiel druhov pozemkov (údaje za r. 2019) ³			
Poľnohospodárska pôda	48,5 %	Zastavané plochy	4,9 %
Lesné pozemky	41,3 %	Ostatné plochy	3,4 %
Vodné plochy	1,9 %		
Výmera chránených území (údaje za r. 2019) ³		1 147 078 ha (23,39% z územia SR)	
Biogeografické regióny:		alpínsky a panónsky	

Typy nezákonných aktivít namierených voči chráneným živočíchom:

Otrávené návnady na dravce: V posledných rokoch boli na Slovensku zaznamenané viaceré prípady úhynu živočíchov dôsledkom otrávených návnad a to najmä v oblasti nížin. Obeťou sú obvykle dravé vtáky. Z databáz organizácie Ochrana dravcov na Slovensku a ŠOP SR vyplynulo, že z 98 prípadov úhynu vtákov evidovaných v rokoch 2015-2020, sa až 51 týkalo práve otráv⁶. Cieľom páchatel'ov je v týchto prípadoch snaha eliminovať počty dravcov, ktorým pripisujú škody na zajacoch či bažantoch. Podľa niektorých zdrojov sú medzi páchatel'mi aj chovatelia holubov a hydiny, ktorým dravce spôsobujú škody a ich obvyklým motívom na páchanie týchto činov je ochrana majetku. Prípady sa ťažko odhaľujú kvôli náročnosti zabezpečovania dôkazov.

³ Ministerstvo životného prostredia SR, 'Správa o stave životného prostredia Slovenskej Republiky v roku 2019'. MŽP SR Bratislava, SAŽP SR, Banská Bystrica, 2019, s. 182, <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/10661.pdf>, (cit. 5.12.2021)

⁴ Štatistický úrad Slovenskej republiky, 'Hustota obyvateľstva - SR, oblasti, kraje, okresy, mesto, vidiek', STAT.dat – Verejná databáza údajov [webová stránka], Posledná aktualizácia údajov 21.03.2021, <http://statdat.statistics.sk/>, (cit. 5.11.2021)

⁵ Štatistický úrad Slovenskej republiky, 'Revidované a predbežné údaje HDP v bežných cenách', STAT.dat – Verejná databáza údajov [webová stránka], Posledná aktualizácia údajov 21.10.2021, <http://statdat.statistics.sk/>, (cit. 5.11.2021)

⁶ Údaje z databázy vtaciakriminalita.sk doplnené údajmi, ktoré poskytl ŠOP SR.

Vykrádanie hniezd: V minulosti boli zaznamenané aj viaceré prípady vykrádačov hniezd dravých vtákov. Najmä vďaka aktivitám ochranárov - pracovníkov štátnych orgánov aj mimovládnych organizácií sa podarilo túto činnosť do veľkej miery znížiť, aj keď sa nedá povedať, že by bola úplne potlačená. Pozitívnu úlohu v tom zohrali aj úspešne ukončené prípady z minulosti, v ktorých boli páchatelia právoplatne odsúdení za vykrádanie hniezd.

Ilegálny obchod s druhmi CITES: Podľa informácií z MŽP SR, najviac legálnych povolení CITES je vydávaných na dravce, papagáje, suchozemské korytnačky a mačkovité šelmy. Rozsah ilegálneho obchodu s druhmi CITES však nie je dostatočne zmapovaný. Orgány vymožiteľnosti práva a orgány CITES poukazujú na to, že sme krajinou, kde dochádza aj k závažným trestným činom v tejto oblasti. Časť páchatel'ov kryje svoje nelegálne aktivity legálnymi chovmi a odhalenie tejto činnosti je náročné. Investigatívni novinári⁷ ako aj organizácia TRAFFIC⁸ poukázali na zapojenie Slovenska do ilegálneho obchodu s časťami tigrích tiel.

Pytliactvo a usmrcovanie chránených druhov: Dochádza k nemu z dôvodu získavania trofejí (vlk, medveď, rys), mäsa (medveď) prípadne sú tieto druhy usmrcované pre ich predátorský dopad na poľovnú zver. V posledných rokoch sme zaznamenali aj nárast nezákonného usmrtenia veľkých šeliem ako dôsledok narastajúceho konfliktu medzi človekom, hospodárskymi zvieratami a šelmami. Zvýšený počet správ o týchto stretoch ako aj prvý prípad usmrtenia človeka medveďom, viedli k ďalšej eskalácii napätia. Takmer okamžite po prvom smrteľnom útoku na človeka došlo k nálezu nelegálne usmrtených medveďov ponechaných demonštratívne v blízkosti ľudských sídiel.

Okrem hore uvedeného dochádza v oblasti WLC aj k **ničeniu biotopov a vo veľkom rozsahu k nelegálnym výrubom**, ktoré môžu mať vplyv na populácie chránených živočíchov, tie však nie sú predmetom tejto správy.

⁷ Holcová P., Antoni D., Madleňák T., Dauksza J., Szczygiel L., 'Tigre ako tovar: Na stope obchodu s chránenými zvieratami a ich telami v strednej Európe'. Investigatívne centrum Jána Kuciaka. Publikované 16.7.2020, <https://www.icjk.sk/56/Tigre-ako-tovar-Na-stope-nelegalnemu-obchodu-so-zvieratami-a-ich-telami-v-strednej-Europe>, (cit. 5.12.2021)

⁸ Musing L., 'Falling through the system: The role of the European Union captive tiger population in the trade in tigers.' A TRAFFIC and WWF report. 2020. Cambridge, UK, 124 s., <https://www.traffic.org/site/assets/files/13230/falling-through-the-system.pdf>, (cit. 22.12.2021)

V. Právne predpisy a právomoci v oblasti WLC

V.1. Legislatíva a predpisy v oblasti WLC

a) Všeobecný právny rámec krajiny v oblasti WLC

Odhaľovanie a postihovanie deliktov súvisiacich s WLC prebieha v režime trestného práva (v prípade závažných porušení zákona) a správneho práva (za menej závažné skutky). Trestné činy upravuje Trestný zákon⁹ a proces ich stíhania Trestný poriadok¹⁰. Zodpovednosť za trestné činy nesú fyzické osoby. V prípade niektorých trestných činov môže prebiehať trestné stíhanie aj proti právnickým osobám, z kategórie WLC sem patrí napríklad porušovanie ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 Trestného zákona).

Zodpovednosť za priestupky sa vzťahuje na konanie, kedy páchatel' – fyzická osoba - poruší ustanovenia Zákona o priestupkoch¹¹ (napr. priestupky na úseku napr. poľovníctva a rybárstva) prípadne niektorého z ďalších asi 30 zákonov, ktoré priestupky upravujú. Patrí sem napr. zákon o ochrane prírody¹², zákon o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi (tzv. CITES)¹³ a ďalšie¹⁴.

V prípade porušenia uvedených predpisov právnickou osobou alebo podnikateľom používa slovenská legislatíva pojem „správny delikt“. Ich právna úprava je pomerne roztrieštená, skutkové podstaty deliktov sú upravené v rôznych zákonoch a neexistuje všeobecný zákon o administratívno-právnej zodpovednosti týchto subjektov, ako je to napríklad pri priestupkoch.

Rozdiel medzi trestným činom a priestupkom (prípadne správnym deliktom) sa odvíja od výšky spôsobenej škody, resp. rozsahu protiprávneho konania. Vo všeobecnosti sa skutok so škodou do 266 EUR posudzuje ako priestupok, a nad túto sumu ako trestný čin¹⁵. Avšak v prípade kľúčových skutkových podstat čínov v kategórii WLC (napr. porušovanie ochrany rastlín a živočíchov) trestný zákon vyžaduje, aby spôsobená škoda bola vyššia, konkrétne 2 660 EUR. Do tejto úrovne škody sa skutok rieši ako priestupok, resp. iný správny delikt.

V niektorých prípadoch výška škody nie je pri odhalení prípadov zrejmalá, a teda nie je ani jasné, či sa jedná o priestupok alebo o trestný čin.

⁹ Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon

¹⁰ Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok

¹¹ Zákon č. 372/1990 Z. z., Zákon o priestupkoch

¹² Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

¹³ Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi

¹⁴ Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve, zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve.

¹⁵ V decembri 2021 bol predložený na medzirezortné pripomienkové konanie návrh na novelizáciu trestného zákona, ktorý posúva hranicu škody rozhodujúcej pre trestné stíhanie z 266 na 500 EUR. Návrh zatiaľ nebol schválený.

V prípade trestných činov sa rozlišuje prísnosť trestu podľa spôsobenej škody, resp. rozsahu. Ak je škoda definovaná ako „značná“ (26 600 EUR) alebo „škoda veľkého rozsahu“ (133 000 EUR), zvyšuje sa výrazne aj prísnosť sankcie.

Keďže je vyčíslená škoda pre stíhanie WLC dôležitá, uvedieme ešte, že na Slovensku sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahŕňa aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri výpočte ekologickej ujmy a škody sa vychádza z tzv. spoločenskej hodnoty biotopov, drevín, chránených rastlín a živočíchov. Spoločenská hodnota jednotlivých zložiek životného prostredia je definovaná v § 95 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Detaily určenia konkrétnej výšky spoločenskej hodnoty pri danom druhu sú uvedené v prílohách vyhlášky Ministerstva životného prostredia č. 170/2021 Z. z.¹⁶

Pre komplexnú informáciu uvádzame príklady spoločenskej hodnoty vybraných druhov podľa vyhlášky platnej v čase zberu dát, aj v súčasnosti po jej zmene v roku 2021.

Názov druhu		Vyhláška 24/2003 Z. z. Príloha č. 6 a 32	Vyhláška 170/2021 Z. z., Príloha č. 5
Latinský názov	Slovenský názov	Platnosť od 01.01.2015 do 31.05.2021	Platnosť od 19. apríla 2021
<i>Ursus arctos</i>	Medveď hnedý	3 690 €	5 000 €
<i>Canis lupus</i>	Vlk dravý		3 000 €
<i>Lynx lynx</i>	Rys ostrovid	3 690 €	10 000 €
<i>Felis silvestris</i>	Mačka divá/Mačka lesná	1 840 €	5 000 €
<i>Aquila chrysaetos</i>	Orol skalný	4 610 €	10 000 €
<i>Aquila heliaca</i>	Orol kráľovský	5 990 €	40 000 €
<i>Buteo buteo</i>	Myšiak hôrny	920 €	1 000 €
<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrab veľký	3 220 €	4 000 €
<i>Falco cherrug</i>	Sokol rároh	5 530 €	50 000 €
<i>Falco peregrinus</i>	Sokol sťahovavý	5 530 €	10 000 €
<i>Asio otus</i>	Myšiarka ušatá	920 €	1 000 €
<i>Bubo bubo</i>	Výr skalný	1 840 €	2 000 €
<i>Tyto alba</i>	Plamienka driemavá	1 840 €	5 000 €
<i>Hirundo rustica</i>	Lastovička domová	230 €	500 €

¹⁶ Vyhláška č. 170/2021 Z. z. je účinná od 1.6. 2021, dovtedy sa pri určení spoločenskej hodnoty druhov postupovalo podľa vyhlášky č. 24/2003 Z. z. V prípade postupu podľa zákona č. 15/2005 Z. z. (CITES), ktorý sa týka nepôvodných druhov určuje spoločenskú hodnotu Vedecký orgán CITES.

b) Ustanovenia právnych predpisov v oblasti WLC

Trestný zákon v súčasnosti zakotvuje celkovo 13 environmentálnych trestných činov, pričom kľúčové pre tému WLC sú porušovanie ochrany rastlín a živočíchov a pytliactvo.

Pri trestnom čine porušovania ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 TZ) trestný zákon postihuje konanie v rozpore s právnymi predpismi, ktorého následkom je usmrtenie alebo zranenie chráneného živočicha, alebo zničenie chránenej rastliny či jej biotopu. Zákon rozdeľuje konanie do viacerých kategórií podľa závažnosti konania a veľkosti spôsobenej škody, a v jednotlivých odsekoch viaže na závažnejšie konanie aj prísnejšie sankcie.

Pri trestnom čine pytliactva je trestným lov zveri alebo rýb bez povolenia, ako aj ich ukrývanie, prechovávanie, alebo ich predaj. Aj pri tomto trestnom čine sa v piatich odsekoch popisujú postupne závažnejšie formy pytliactva (podľa rozsahu škody, prípadne opakovaného trestného stíhania) a na ne nadväzujúce prísnejšie sankcie. Podrobný popis jednotlivých skutkových podstát, odlišenie závažnosti konania v jednotlivých odsekoch je uvedený v prílohe 1.

Úzky súvis s WLC však môžu mať aj ďalšie skutkové podstaty trestných činov - napr. nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami v súvislosti s pytliactvom (§ 294 TZ), nedovolená výroba a držanie vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov v súvislosti s otrávenými návnadami (§ 298 a § 299 TZ).

Trestné stíhanie za všetky trestné činy súvisiace s WLC je možné začať voči fyzickej osobe, pričom za porušovanie ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 TZ) je možné stíhať aj právnické osoby.

Prehľad zákonov, ktoré upravujú trestné činy a priestupky súvisiace s WLC je uvedený v prílohe č. 1.

Legislatíva týkajúca sa environmentálnej kriminality však nestagnuje, ale vyvíja sa.

Od 1.2.2022 je účinná novela zákona o CITES zameraná na držbu veľkých mačkovitých šeliem, primátov a medveďov, ktorá zakazuje držbu a rozmnožovanie týchto zvierat v súkromných chovoch. Umožňuje držbu už chovaných jedincov, avšak len na ich dožitie. Toto opatrenie má zabrániť zvyšovaniu počtu chovateľov ako aj exemplárov držaných v zajatí. Zmena má za cieľ predchádzať tomu, aby zvieratá z týchto chovov z nich boli predmetom nelegálneho obchodu.¹⁷

Od decembra 2021 je v medzirezortnom pripomienkovom konaní, návrh na novelizáciu Trestného zákona, ktorý obsahuje aj zvýšenie trestných sadzieb pri závažnejších formách WLC. Napr. pri škode alebo zisku z trestného činu vo výške nad 1 milión EUR stanovuje sadzbu odňatia slobody na 10 – 15 rokov. Zatiaľ nie je zrejmé, či bude táto zmena prijatá.

¹⁷ Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 'Novela CITES pomôže zachovaniu biodiverzity' [webová stránka], <https://www.minzp.sk/spravy/novela-cites-pomoze-zachovaniu-biodiverzity.html>, Publikované 16.09.2021, (cit. 2.12.2021)

c) **Potenciál na skvalitnenie predpisov a nariadení**

Legislatíva SR, ktorá súvisí s WLC, je z pohľadu viacerých orgánov vymožitelnosti práva pomerne dobre a prísne nastavená a vyžaduje si len drobné úpravy. Problémom je však jej aplikácia do praxe.

V rámci interview boli identifikované nasledovné všeobecné nedostatky:

- **Príliš formalizovaný trestný proces:** detailná procesná právna úprava, viackrát opakované úkony, rozloženie stíhania na príliš dlhý čas - to všetko poskytuje veľa príležitostí pre to, aby sa vec skončila inak ako odsúdením páchatel'a. Plynutím času sa vytvára priestor na väčšie či menšie rozdiely napr. vo výpovediach svedkov či posudzovaní dôkazov. Tieto rozdiely môžu potom tvoriť základ pre uplatnenie zásady „in dubio pro reo“, v pochybnostiach sa rozhoduje v prospech obvineného. Viackrát opakované úkony, pri ktorých je kladený niekedy až extrémny dôraz na ich formálnu stránku, vytvárajú priestor aj pre neskoršie napadnutie a rušenie rozhodnutí. Dôvodom sú namietané procesné chyby, pričom niekedy je otáznosť, či vôbec mali nejaký negatívny vplyv na konanie a práva účastníkov. V súčasnosti prebieha na expertnej úrovni diskusia o zmene procesných predpisov trestného konania, ktorých výsledkom by malo byť zníženie dôrazu na formálnosť trestného procesu.
- **Roztrieštenosť legislatívy:** povolenie vydané v súlade s jedným zákonom je neskôr interpretované ako povolenie na činnosť zakázanú podľa iného zákona.
- **Absencia procesných predpisov v oblasti správneho trestania:** Napr. pri postihovaní fyzických osôb v priestupkovom konaní existuje pri spáchaní viacerých činov tzv. súbeh (sankcia sa udeľuje podľa najprísnejšieho zo skutkov). Pri správnych deliktach právnických osôb sa však postupuje podľa iného predpisu, zákona o správnom konaní, v rámci ktorého sa sankcionujú skutky samostatne. To však niektoré sudy interpretujú ako nesprávne, trvajú na tom, že mal byť trestaný len najprísnejší skutok (ako pri súbehu), na čo však správny orgán pri udeľovaní sankcie chýba právny základ.
- **Absencia spracovania témy WLC na strategickej úrovni.** V uplynulých rokoch bol pripravený návrh „Akčného plánu boja proti environmentálnej kriminalite na roky 2020 – 2025“, na ktorom pracovali zástupcovia viacerých orgánov vymáhania práva pod vedením Prezídia Policajného zboru. Návrh pokrýva celú oblasť životného prostredia, vrátane WLC a jeho cieľom je zefektívniť boj proti environmentálnej kriminalite. Dokument bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania, k jeho schváleniu však nedošlo.¹⁸

Nekonzistentnosť legislatívy – Zákon o ochrane prírody v niektorých aspektoch kolide so zákonom o poľovníctve: Chránené druhy, medzi nimi i veľké šelmy, sú zároveň uvedené aj v zozname poľovnej zveri. Táto kolízia niekedy spôsobuje, že páchatelia nie sú odsúdení za ich odstrel. V minulosti evidovali orgány vymáhateľnosti práva prípady vlkov zastrelených v rozpore so zákonom o ochrane prírody a krajiny, kde súd rozhodol, že páchatel' konal v súlade s poľovným zákonom. Táto situácia pretrváva podľa niektorých expertov aj po zavedení celoročnej ochrany vlka v roku 2021.

¹⁸ Ministerstvo vnútra SR, 'LP/2020/4 Akčný plán boja proti environmentálnej kriminalite na roky 2020-2025. SLOV-LEX – právny a informačný portál'. Nelegislatívny všeobecný materiál. Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2020/4>, (cit. 20.12.2021)

Nedostatky v nezameniteľnom označení trofejí: Poľovník je povinný zastrelené zviera označiť jedinečnou nezameniteľnou značkou, tzv. plombou. V prípade, že ju pri sebe nemá, je postihovaný obvykle len disciplinárne. Skúsenosti z praxe Stráže ochrany prírody však poukazujú na prípady zneužívania, kedy bola jedna plomba použitá na viacero jedincov. Ďalším nedostatkom je aj to, že na Slovensku neexistuje evidencia trofejí, ktorá by umožnila overiť či je niekto legálnym držiteľom určitej trofeje.

Nelegálne otravy ako zakázaný spôsob lovu verzus zabitie chráneného živočícha: V prípade nelegálnych otráv je páchatel' zvyčajne odsúdený za zakázaný spôsob lovu otrávenou návnadou alebo za držbu zakázaných jedovatých látok¹⁹ a nie za otravu živočícha. V prípade, že sa nenájde obeť, a nedokáže sa priame prepojenie obete s otravou, je veľmi ťažké preukázať, že návnada mala ohroziť chráneného živočícha.

V oblasti CITES boli identifikované nasledovné nedostatky:

- **Interpretácia Nariadenia EÚ č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (CITES):** Ak niektorá členská krajina nevyžaduje na národnej úrovni doklady o spôsobe nadobudnutia druhu alebo vedenie evidencie o druhu prílohy B nariadenia Rady č.338/1997 (ES) o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi, občan Slovenska, ktorý si v takejto krajine druh zakúpi, následne nemá dokumentáciu legálneho pôvodu druhu pre účely vnútroštátnej kontroly. Legislatíva SR však takú dokumentáciu vyžaduje.
 - **Zneužívanie "Daru" na obchádzanie zákazu komerčnej činnosti pri druhoch CITES prílohy A:** Komerčná činnosť s druhmi prílohy A nariadenia EÚ č. 338/97 CITES je zakázaná v zmysle čl. 8 ods. 1 Nariadenia č. 338/97, avšak tento zákaz sa dlhodobo obchádza tým, že sa tieto vzácne druhy alebo ich exempláre „darujú.“ Dar tak umožňuje obchádzať zákaz komerčnej činnosti.
- Nedostatok kompetencií kontrolných orgánov pri kontrole chovateľov:** Kontroly chovateľov sú častokrát neefektívne aj z dôvodov nedostatočných kompetencií kontrolných orgánov. Príkladom je vykonávanie dohľadu nad odovzdaním uhynutých exemplárov vybraných druhov mačkovitých šeliem na likvidáciu či ďalšie spracovanie, ktorý vykonáva ŠOP SR. ŠOP SR nemá právomoc evidovať identifikátor držiteľov druhov CITES (napr. č. občianskeho preukazu), vďaka ktorému by bola možná jednoznačná identifikácia chovateľa.
- V praxi bola problematická aj kontrola označenia nebezpečných živočíchov, ak majiteľ síce umožnil odčítanie označenia, ale nezabezpečil fyzickú manipuláciu s jedincom. Podľa novely zákona CITES účinnej od 1.2.2022 sa posilnili povinnosti kontrolovanej osoby: musí umožniť identifikáciu jedinca a jeho kontrolu, vrátane zabezpečenia manipulácie s ním pri odčítaní označenia.
- **Nedoriešené otázky ohľadom zhabaných jedincov:** Legislatívne nie je doriešené kto sa stáva vlastníkom jedincov rozmnožených v priebehu zaistenia. V prípade, že sa jediniec má vrátiť pôvodnému majiteľovi, nie je jasné, či sa mu majú vrátiť aj potomkovia tohto jedinca. Rovnako nie je jasné, čo sa má stať so zaistenými

¹⁹ Rozhodnutie Krajského súdu Nitra 1To/58/2021 zo dňa 12.10.2021 a rozhodnutie Okresného súdu Nové Zámky 2T/57/2020 zo dňa 1.6.2021

živočíchmi, keď páchatel' zomrie v priebehu konania a jedince sú stále v záchytnom stredisku.

- **Absencia funkčného informačného systému (IS) CITES:** Existujúca databáza CITES, ktorá slúži na vydávanie dokladov a evidovanie priestupkov na MŽP SR má množstvo nedostatkov. Pozitívnym príkladom môže byť tzv. „Registr CITES²⁰“, ktorý funguje v Českej republike a ktorý umožňuje všetkým kompetentným orgánom štátnej správy komplexné elektronické vedenie agendy CITES pri vydávaní, správe a kontrole dokladov CITES, správu centralizovanej databázy zabavených ilegálne držaných exemplárov, evidenciu priestupkov atď. Systém by okrem iného zvýšil aktívnu kontrolu a pomohol ľahšie odhaľovať nezákonnú činnosť.

V.2. Analýza relevantných orgánov a inštitúcií

a) Administratívne orgány a inštitúcie

Pozitívami systému na Slovensku sú:

- Špecializácia na úrovni Polície, ktorú umožnilo zriadenie Odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality (ďalej uvádzané skrátené ako OONMEK) priamo na Prezídiu Policajného zboru, ktorý sa venuje výlučne environmentálnej trestnej činnosti.
- Špecializácia prokurátorov na trestnú činnosť proti životnému prostrediu (pozn. špecializáciu máme zriadenú na všetkých stupňoch prokuratúry).
- Špecializovaný kontrolný orgán Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP) s celoslovenskou pôsobnosťou.
- Výkonný orgán CITES funguje pod Ministerstvom životného prostredia SR, čo je pozitívne v porovnaní s krajinami, kde funguje pod ministerstvami, ktoré nie sú zamerané na ochranu životného prostredia a teda nie je ani ich prioritou.

Prehľad administratívnych orgánov a inštitúcií je v uvedený v prílohe č. 2.

b) Súdny systém a postupy pri stíhaní WLC

Súdy: Prejednávanie trestných činov v oblasti WLC patrí v prvom stupni do kompetencie okresných súdov, odvolania riešia krajské súdy a o mimoriadnych opravných prostriedkoch rozhoduje Najvyšší súd. V prípade administratívnych konaní a preskúmania rozhodnutí o priestupkoch, resp. iných správnych deliktoch, sú prvostupňovými krajské súdy a odvolacím je Najvyšší správny súd. Ústavný súd preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov ak nimi došlo k porušeniu Ústavných práv. Sudcovia nemajú špecializáciu na environmentálne trestné činy.

²⁰ Ministerství životního prostředí České republiky, 'Registr CITES', [webová stránka], <https://cites.env.cz/>, © 2018 SYSNET s.r.o, MŽP ČR, Praha, (cit. 8.12.2021)

Prokuratúra: V rámci prokuratúry pôsobia od roku 2008 špecialisti na trestnú činnosť proti životnému prostrediu na všetkých stupňoch prokuratúry. Jedná sa o prokurátorov, ktorým sú prioritne pridelené prípady súvisiace s environmentálnou trestnou činnosťou, no popri tejto agende musia riešiť aj inú agendu. Výlučná špecializácia prokurátorov iba na environmentálnu trestnú činnosť nie je v súčasnosti možná vzhľadom na zaťaženosť a personálne obsadenie prokuratúry.

Odborná príprava: Vzdelávanie sudcov a prokurátorov sa uskutočňuje najmä prostredníctvom Justičnej Akadémie SR. Vzdelávacie programy súvisiace s environmentálnou trestnou činnosťou boli doteraz ponúkané záujemcom viac-menej raz ročne²¹. Prokurátori sa príležitostne zúčastňujú aj školení organizovaných inými orgánmi vymáhania práva, prípadne inými organizáciami, avšak príležitostí na takýto typ školení nie je veľa. V pravidelných intervaloch sú organizované pracovné porady prokurátorov - špecialistov na trestnú činnosť proti životnému prostrediu, na ktoré sú prizývaní aj zástupcovia polície (OONMK), ako aj podľa potreby zástupcovia iných štátnych orgánov a NGO.

c) Ostatní aktéri

Na Slovensku nie je NGO, ktorá by sa venovala výlučne WLC. Najviac skúseností má v tejto oblasti mimovládna organizácia **Ochrana dravcov na Slovensku (RPS)**, ktorá sa ako jediná dlhodobo venuje kriminalite páchanej na vtákoch. Participuje aj na medzinárodných projektoch a dlhodobo spolupracuje s políciou (OONMEK). RPS prevádzkuje portál vtaciakriminalita.sk²², kde zverejňuje databázu prípadov vtáčej kriminality a inej nelegálne činnosti, ktorej obeťou sú vtáky.

Zmienit' treba ešte **Asociáciu strážcov chránených území Slovenska (ASCHÚS)**, ktorá je dobrovoľným združením profesionálnych pracovníkov štátnej ochrany prírody a dobrovoľných členov stráže prírody. Jej členovia dozerajú na dodržiavanie platných predpisov a podieľajú sa na monitoringu vzácnych druhov a realizácii opatrení na ich ochranu.²³

Iné mimovládne organizácie sa tejto téme venujú okrajovo. NGO pritom patria medzi subjekty, ktoré by mohli a mali pomôcť zintenzívniť boj proti latencii WLC.

Problematike CITES sa doteraz na Slovensku systematicky nevenovala žiadna mimovládna organizácia. Na Slovensku nie je prevádzkovaná ani žiadna služba, ktorá by vykonávala monitoring nelegálneho obchodu v online priestore.

²¹ Justičná akadémia Slovenskej republiky, 'Archív študijných plánov a kalendár vzdelávacích podujatí'. [webová stránka], <https://ja-sr.sk/archiv-studijnych-planov-kalendar-vzdelavacich-podujati>, (cit. 20.10.2021)

²² Ochrana dravcov na Slovensku, 'Databáza prípadov vtáčej kriminality a inej nelegálnej činnosti, ktorej obeťou sú vtáky', [webová stránka], <http://37.9.171.109/symfony-rps-kr-doctrine-pgsql/sk/delinquencywww.vtaciakriminalita.sk>, (cit. 23.09.2021)

²³ Asociácia strážcov chránených území Slovenska, 'Kto je strážca a člen stráže prírody?', [webová stránka], www.aschus.nfo.sk, (cit. 06.12.2021)

d) Spolupráca

Národná spolupráca

Platformy spolupráce na národnej úrovni: Na Slovensku je zriadená „Národná expertná skupina na elimináciu environmentálnej kriminality“ (NES), ktorej stretnutia zvoľáva Prezídium Policajného zboru. Jej členmi sú zástupcovia orgánov vymožitelnosti práva ako aj zástupcovia ďalších relevantných inštitúcií. Skupina sa vo svojej činnosti zaoberá riešením koncepčných špecifických úloh boja s environmentálnou kriminalitou. Má 4 podskupiny, z ktorých jedna je zriadená pre oblasť CITES a WLC a ďalšia pre pytliactvo.²⁴

Spolupráca medzi inštitúciami na národnej úrovni sa realizuje na dvoch úrovniach - v rámci povinností vyplývajúcich z legislatívy a na neformálnej úrovni, kde sa uskutočňuje na základe osobných kontaktov.

Pomerne dobre funguje **spolupráca medzi inštitúciami pri príprave novej legislatívy** a v rovine edukačnej. V prípade spolupráce na úrovni trestného a správneho konania existuje priestor na zlepšenie najmä pokiaľ ide o zdieľanie informácií medzi jednotlivými inštitúciami a zefektívnení ich komunikácie.

Cezhraničná / Medzinárodná spolupráca

V oblasti trestných činov spolupracuje polícia s EUROPOLOM aj INTERPOLOM. V oblasti prokuratúry prebieha spolupráca na úrovni EUROJUST. Spolupráca sa realizuje cez Európsky vyšetrovací príkaz. Zástupcovia polície pôsobia od roku 2018 v pozícii „co-drivera“ pre prioritu environmentálna kriminality v rámci Európskej multidisciplinárnej platformy proti kriminálnym hrozbám (EMPACT).

V rámci polície a prokuratúry sa cezhraničná spolupráca uskutočňuje cez tzv. spoločné vyšetrovacie tímy (JIT = Joint Investigation Team), ktoré sa tvoria ad hoc pre konkrétne prípady a riešia napríklad pašovanie, exkluzívne preparáty atď. V sledovanom období bola polícia súčasťou spoločného vyšetrovacieho tímu Českej republiky, Slovenskej republiky a Maďarska. Vyšetrovanie bolo zamerané na nelegálne aktivity spojené s trofejami ohrozených druhov.

V oblasti priestupkov je medzinárodná spolupráca oveľa problematickejšia a nie je štandardizovaná na úrovni, na akej prebieha trestná spolupráca.

Dobrá spolupráca je medzi výkonnými a vedeckými orgánmi CITES hlavne na úrovni EÚ. Pod vedením EK sa pravidelne stretávajú zástupcovia výkonných orgánov CITES, vedeckých orgánov CITES i orgánov vymáhania práva členských štátov EÚ. Na týchto stretnutiach sa zúčastňujú aj zástupcovia príslušných slovenských orgánov (MŽP SR – Výkonný orgán CITES na stretnutiach tzv. „Group of Experts“ a „Management Committee“, ŠOP SR – Vedecký orgán CITES na stretnutiach tzv. „Scientific Review Group“, zástupcovia SIŽP,

²⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Národná expertná skupina na elimináciu environmentálnej kriminality' [webová stránka], https://www.minv.sk/?NES_enviro, (cit. 10.10. 2021)

Polície a MŽP SR sú členmi tzv. „Enforcement Group“ - skupiny pre vynútiteľnosť práva v oblasti CITES.

e) **Nedostatky v oblasti organizačného zabezpečenia**

Vymáhanie škody: Z analýzy jednotlivých prípadov a interview vyplynulo, že pri trestných činoch WLC a odsúdení páchatel'ov nie je vymáhaná spôsobená škoda. Hoci súdey v trestnom konaní konštatujú vinu konkrétneho páchatel'a a aj výšku škody, nerozhodnú o náhrade škody priamo v trestnom rozsudku. Miesto toho odkážu poškodeného (ktorým je v tomto prípade štát, zastúpený príslušným okresným úradom) na vymáhanie škody v osobitnom – civilnom konaní.

Z 50 oslovených okresných úradov sme zistili, že táto škoda nebola v civilnom konaní vymáhaná ani v jednom prípade. V dvoch prípadoch súdey rozhodli o náhrade konkrétnej majetkovej škody z dôvodu úhynu rýb (pre Rybársky zväz), resp. z dôvodu usmrtenia živočicha (škodu vymáhala poľovné združenie). Avšak vymáhanie škody vyčíslenej ako spoločenskej hodnoty druhov, ktoré boli predmetom útoku pri trestnom čine, súdey odkázali okresné úrady (resp. niekedy správu konkrétneho chráneného územia) na vymáhanie škody v civilnom procese. To sa však podľa našich informácií nedeje. Okresné úrady ako zástupcovia poškodeného (štátu) síce vystupujú v trestných konaniach ako zástupca poškodeného, následné vymáhanie škody v osobitnom civilnom konaní však nerealizujú. Odôvodňujú to tým, že nemajú na vedenie tohto typu sporov potrebné odborné a personálne kapacity - ich široká agenda im neumožňuje venovať čas takej náročnej činnosti ako je vedenie ďalšieho súdneho sporu.

Pracovníci okresných úradov tiež uviedli, že im chýba dostatočná metodická podpora a usmernenia ako majú postupovať pri vymáhaní škody v civilnom konaní. Osobitnou výhradou tiež bolo, že pozícia okresného úradu ako zástupcu poškodeného v trestnom konaní môže kolidovať s pozíciou nezávislého arbitra, kedy ten istý okresný úrad rozhoduje v niektorých prípadoch aj o spáchaní priestupku (napr. ak bolo pôvodné trestné konanie prekvalifikované na priestupkové). Ojedinele sme sa stretli s vyjadrením, že vymáhanie škody pracovníci okresného úradu nepovažujú za svoju povinnosť a kompetenciu.

Toto zistenie považujeme za mimoriadne závažné. Tým, že škodu spôsobenú na chránených druhoch nik nevymáha, nemusí páchatel' túto škodu uhradiť. Účinok trestného konania voči páchatel'om je tak oveľa nižší. Navyše, štát prichádza o finančné prostriedky v rádoch stoviek tisíc EUR, ktoré mohli byť využité napríklad v oblasti ochrany živočíšnych a rastlinných druhov.

Nedostatok kapacít a personálu všeobecne: Vzhľadom na množstvo agendy, ktorej sa musia jednotlivé inštitúcie, prípadne ich príslušné odbory venovať, sú ich kapacity výrazne poddimenzované. Množstvo tzv. drobných prípadov spôsobuje, že orgány prejednávajúce priestupky a správne delikty (SIŽP) majú obmedzené možnosti venovať sa kľúčovým prípadom, ktoré si vyžadujú koncentrované nasadenie. Dôsledkom je aj to, že práca v oblasti odhaľovania/vyšetrovania/stíhania tohto typu environmentálnych deliktov je skôr reaktívna, a riešia sa hlavne nahlasované prípady.

Nedostatočná špecializácia a príliš široká agenda: Agenda environmentálnych deliktov je veľmi široká a komplexná. V niektorých inštitúciách je systém nastavený tak, že jednotlivci by mal ovládať celú rozsiahlu environmentálnu agendu (vrátane ovzdušia, vody, odpadov atď.), prípadne aj agendu z úplne iných oblastí (napr. v prípade prokuratúry, súdov, obvodných policajných oddelení). Dôsledkom príliš širokej a zložitej agendy je nižšia špecializácia, čo má za následok možné procesné chyby, nedostatočné zabezpečenie dôkazov, atď.

Neadekvátne ohodnotenie a vysoká fluktuácia: Neadekvátne ohodnotenie práce ako aj pomerne náročná agenda prispieva k vysokej fluktuácii ľudí. Finančné a časové investície do vyškolenia pracovníkov sa tak prejavujú často len krátkodobo. Vysoké pracovné zaťaženie, zložitosť vecí, nedostatočné kapacity a tiež prípady, kedy sa z rôznych dôvodov vyšetrenie skončí bez potrestania páchatel'ov, prispieva k strate motivácie a vyhoreniu.

Nedostatok odborníkov: Účinnému objasňovaniu prípadov WLC bráni aj nedostatok odborníkov ako sú právnici, znalci, veterinári, odborníci na druhy CITES. V niektorých prípadoch je dôvodom aj nedostatočné ohodnotenie. Objavujú sa tiež prípady potenciálneho konfliktu záujmov, ktorý účasť odborníkov pri objasňovaní sťažuje alebo znemožňuje (napr. ak sú odborníci na druhy zároveň chovateľmi, ak má veterinár objasňovať prípad svojho klienta, a pod).

Špecifickým nedostatkom, s ktorým sme sa stretli v interviews, je absencia právníkov v SIŽP, a to najmä v rozhodovacom procese pri vyvodzovaní zodpovednosti. Zabezpečenie zákonného a spravodlivého rozhodovacieho procesu si vyžaduje riešenie vážnych aplikačných problémov vrátane znalosti nielen slovenskej legislatívy v oblasti CITES ale aj obchodného, občianskeho, ústavného práva, ako aj európskeho a medzinárodného práva judikatúry vrátane judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

Pracovník orgánu štátnej správy – zoológ, botanik – musí zvládnuť nielen odbornú problematiku ale aj rozsiahlu právnu oblasť, ktorá je kľúčová pri ukladaní pokút. V rezorte MŽP SR navyše absentuje špecializovaná inštitúcia, ktorá by systematicky vzdelávala zamestnancov orgánov štátnej správy (SIŽP a OÚ).

Technické vybavenie niektorých inštitúcií nie je adekvátne ich potrebám. Zmieniť treba aj špecifický a závažný problém Slovenska - jediné **záchytné stredisko pre exotické druhy** (v ktorom sú umiestnené zaistené a zhabané jedince) má naplnené svoje kapacity, pretože mnohé jedince v ňom zostávajú po celé roky. To má vplyv aj na aktivitu príslušných orgánov pri zhabaní jedincov, keďže ich následne nemajú kam umiestniť. Špeciálny problém predstavujú napr. veľké mačkovité šelmy, pre ktoré je veľmi náročné takéto priestory zabezpečiť.

Jazyková bariéra bráni potenciálnym záujemcom zúčastniť sa medzinárodných školení, konferencií či odborných pracovných skupín. Nedostatočná znalosť angličtiny je bariérou aj pri využívaní medzinárodných databáz a pri ich aktualizácii. Pomerne ľahko dostupné manuály, príručky a iné materiály, ktoré by mohli inštitúcie využiť pri školení svojich zamestnancov, je potrebné prekladať do národného jazyka.

Nedostatky v oblasti spolupráce medzi inštitúciami na národnej úrovni:

Nedostatočná komunikácia nie je len medzi jednotlivými rezortmi, ale indikujú ju aj inštitúcie v rámci samotného rezortu životného prostredia. Naproti tomu komunikácia a spolupráca medzi prokurátormi Generálnej prokuratúry SR a políciou (OONMEK) bola hodnotená pozitívne.

V niektorých prípadoch bola vnímaná ako problematická tiež vzájomná **súčinnosť a flexibilita** odborných organizácií a štátnych inštitúcií. V niektorých prípadoch bolo problematické zabezpečiť súčinnosť viacerých inštitúcií, napr. ak sa mala obhliadka miesta činu realizovať cez víkend alebo mimo štandardne vymedzeného pracovného času. Ide pritom o prvotné úkony vyšetrovania trestných činov alebo priestupkov, ktoré sú kľúčové pre riadne zabezpečenie dôkazov.

Viaceré **orgány štátnej správy** v rezorte životného prostredia pociťujú nedostatok v tom, že **sa nedozvedia ako prípad skončil na úrovni trestného stíhania alebo súdneho konania**. A to aj napriek tomu, že orgány činné v trestnom konaní si plnia povinnosť vyplývajúcu z trestného poriadku vo vzťahu k poskytovaniu informácií konkrétnym procesným subjektom. V konečnom dôsledku chýba mnohým inštitúciám/organizáciám spätná väzba o prípadoch, ktoré nahlasovali, riešili alebo na nich iným spôsobom participovali. Spätná väzba o prípade má pritom nielen informačnú hodnotu, ale pre mnohých je dôležitá aj z motivačného hľadiska.

Medzery v cezhraničnej spolupráci

V rámci medzinárodnej spolupráce boli často uvádzané nedostatky ako **nedostatočná komunikácia, nereagovanie na žiadosti, zdĺhavosť realizovaných úkonov a nekvalitné vybavenie žiadosti**. Vzhľadom na dôraz na formálnosť v slovenskom právnom systéme je potrebné, aby mali informácie určitú štruktúru a spĺňali presné náležitosti. Získané informácie však túto štruktúru a informačnú kvalitu často nemajú, a nie sú v procesoch podľa nášho práva použiteľné. Veľmi problematická je hlavne spolupráca s krajinami mimo EÚ. Vo všeobecnosti možno tiež povedať, že kvalitu spolupráce ovplyvňujú aj osobné kontakty.

Množstvo problémov vzniká aj v súvislosti s vydávaním dokladov CITES. Niektoré krajiny vydávajú doklady s chybami a nespolupracujú na následnej potrebnej korekcii. Ak si občan SR zakúpi druh, pri ktorom iný členský štát EÚ vydal nesprávne vyplnený doklad, môže to spôsobiť následne problémy pri vnútroštátnej kontrole.

V prípade vydávania povolení CITES je problémom aj rozdielny výklad nariadenia EÚ medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ. Príkladom je napríklad „komerčná činnosť“ - na Slovensku je chov druhov CITES pokladaný za komerčnú činnosť, ak chovateľ určitý druh predáva. V niektorých krajinách sa však na takýchto chovateľov môžu pozerat' menej prísne a komerčné chovy vnímajú ako činnosť, ktorá prispieva k zachraňovaniu druhu. V iných prípadoch sa zase nerozlišujú podmienky na udelenie výnimiek pri predaji druhov prvej generácie (tzv. pôvod F= born in captivity), kde by mali byť prísne podmienky (napr. predaj na účely vzdelávania, záchranu druhu a pod.) od podmienok jedincov narodených a odchovaných v zajatí (tzv. pôvod C= born and bred in captivity).

VI. Analýza údajov o porušeníach zákonov v súvislosti s WLC

VI.1. Štatistická analýza

V nasledovnej časti analyzujeme získané informácie osobitne trestné činy a priestupky, a to v štruktúre: typy a rozsah WLC, výsledky stíhania a tresty.

VI.1.1 Trestné činy

a) Typy a rozsah zistených prípadov

V rámci projektu sme sledovali trestné činy porušovania ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 ods.1, 3, 4 TZ) a pytliactva chránených druhov (§ 310 TZ). Vychádzali sme z údajov Ministerstva vnútra SR (vid'. tabuľka č. 2) a Generálnej prokuratúry SR (vid'. tabuľka č. 3).

Vyhodnotenie dát WLC vyplývajúcich z agregovaných dát komplikuje niekoľko faktorov. Sú nimi zmeny metodiky zberu a vyhodnocovania dát v priebehu sledovaných rokov, rozdiely v štruktúre dát medzi jednotlivými inštitúciami, ako aj špecifický charakter požadovaných informácií - napr. existujú štatistické údaje pre ustanovenie Trestného zákona ako celok, ale pre projekt sú relevantné len niektoré odseky daného paragrafu, a tie nie je možné z celkového počtu vyčíslieť. Napríklad § 305 TZ o porušovaní ochrany druhov obsahuje aj ods. 2 – prípady vjazdu motorových vozidiel do chránených území – pričom tieto činy nie sú predmetom projektu. Štatistiky k § 310 TZ o pytliactve zase obsahujú údaje o mnohých prípadoch, ktoré sa netýkajú chránených druhov, na ktoré je zameraná táto správa.

V prípade porušovania ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 TZ) sú relevantné hlavne údaje uvedené v tabuľke č. 4. **Vyplýva z nich, že za obdobie rokov 2015-2020 došlo k 271 prípadom porušovania ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 TZ, ods. 1, ods. 3), z ktorých bolo objasnených a dodatočne objasnených 95 prípadov.**

V prípade trestného činu pytliactva (§ 310 TZ) eviduje Ministerstvo vnútra SR za obdobie rokov 2015-2020 spolu 1 781 prípadov, z ktorých bolo objasnených a dodatočne objasnených 1 164 prípadov (vid'. tabuľka č. 2). Tieto údaje však neobsahujú informácie, ktoré by umožnili špecificky sledovať len prípady WLC. V prevažnej väčšine zahŕňajú také činy, ktoré sa netýkajú sledovaných chránených druhov ale poľovnej zveri.

Tabuľka č. 2: Štatistiky kriminality Ministerstva vnútra SR²⁵ za roky 2015-2020

Trestné činy	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310
Zistené	158	323	99	284	63	263	76	310	118	296	224	305
Objas. a dodatoč. objas.	78	234	71	183	35	169	45	215	80	185	167	178
Celkom osôb	88	273	71	215	39	194	46	245	79	197	169	207

Tabuľka č. 3: Prehľad údajov Generálnej prokuratúry SR²⁶ o stíhaných a obžalovaných osobách za roky 2015-2020

Stíhané a obžalované osoby	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310	§ 305	§ 310
Ukončené trestné stíhanie známych osôb	85	237	65	209	44	180	43	185	69	162	131	202
Obžalovaných osôb	59	138	31	135	28	118	18	113	24	103	60	130
Podmienečné zastavenie prokurátorom	12	61	24	32	9	36	13	46	26	42	33	45
Dohoda o vine a treste	6	26	6	32	5	11	9	6	13	7	22	17
Schválenie zmiernu	2	8	3	5	1	12	1	13	4	6	13	6

Tabuľka č. 4: Údaje Ministerstva vnútra SR²⁶ trestných činov porušovania ochrany rastlín a živočíchov za roky 2015-2020 (rozdelené podľa závažnosti do jednotlivých odsekov § 305 TZ)

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020		Spolu 2015- 2020
Trestné činy § 305	§ 305	§ 305	§ 305	§ 305	§ 305	§ 305		
	Ods. 1	Ods. 1	Ods. 1	Ods. 1	Ods. 1	Ods. 1	Ods. 3	
Zistené	113	47	26	27	25	28	5	271
Objas. a dodatočne objas.	46	19	8	6	4	7	5	95
Celkom osôb	59	26	14	9	4	7	4	123

²⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Štatistiky kriminality v Slovenskej republike', [webová stránka], <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-csv>, datasets – štatistiky podľa paragrafov, (cit. 11.7.2021)

²⁶ Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 'Štatistické prehľady trestnej a netrestnej činnosti', [webová stránka], <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>, (cit. 12.10.2021)

Analýza dostupných informácií o jednotlivých prípadoch

Podrobné informácie o trestných činoch jednoznačne spadajúcich do kategórie WLC podľa tohto projektu, sme získali pre 62 prípadov²⁷. Predpokladáme, že v sledovanom období bol počet trestných činov vyšší, avšak detailné dáta, ktoré obsahovali informácie o trestných činoch WLC v potrebnej štruktúre a podrobnosti neboli k dispozícii.²⁸

Podrobnejšie sú analyzované tie prípady, ku ktorým sme získali detailné informácie o vývoji prípadov v jednotlivých štádiách procesu, o presných skutkových podstatách trestných činov, o páchateloch a v prípade skončených vecí aj o trestoch.

Z analyzovaných 62 prípadov išlo v 37 prípadoch o porušovanie ochrany rastlín a živočíchov (§ 305 ods. 1 TZ), pričom jeden prípad bol neskôr prekvalifikovaný na iný trestný čin. V 13 prípadoch sa vyskytlo porušenie legislatívy CITES, alebo porušovanie rastlín a živočíchov vo väčšom rozsahu (§ 305 ods. 3 TZ). Najzávažnejšie porušenia zákona (§ 305 ods. 4 TZ) boli stíhané v troch prípadoch. V 18 prípadoch sa jednalo o pytliactvo (§ 310 TZ). Uvedené činy sa stíhali samostatne alebo v kombinácii s inými trestnými činmi. Vid' tabuľka č. 5.

Tabuľka č. 5: Skutkové podstaty trestných činov v analyzovaných prípadoch trestných činov

Skutková podstata	Paragraf	Počet prípadov
Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov	§ 305 ods. 1	37
Porušenie legislatívy CITES, alebo porušovanie rastlín a živočíchov vo väčšom rozsahu	§ 305 ods. 3.	13
Najzávažnejšie formy porušovania ochrany rastlín a živočíchov	§ 305 ods. 4	3
Pytliactvo	§ 310	18

Trestné stíhanie v niektorých prípadoch zahŕňalo aj trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami (§ 294 TZ), prípadne nedovolenú výrobu a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov (§ 298 TZ).

Z hľadiska spôsobu vykonania trestnej činnosti sa najčastejšie vyskytovalo usmrtenie živočicha – v 41 prípadoch, pričom v 8 prípadoch sa jednalo o usmrtenie odstrelom – v 7 prípadoch boli obeťami veľké šelmy vlk dravý (*Canis lupus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*) a v jednom prípade sa jednalo o zebra hrivnatého (*Bison bonasus*). V 4 prípadoch sa objavilo usmrtenie otrávenými návnadami, pri ktorých boli obeťami dravé vtáky. Vybrané nelegálne aktivity sú zosumarizované v tabuľke č. 6, pričom okrem nich sa vyskytla aj krádež, nelegálny odchyt, nelegálna držba trofejí/preparátov a iné. Uvedené nelegálne aktivity sa pritom vyskytovali samostatne alebo v kombinácii s inými.

²⁷Zdroj údajov pre 62 prípadov: 45 prípadov z databázy Prezídia Policajného zboru poskytnuté Odborom odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality – doplnené v 41 prípadoch údajmi z Generálnej prokuratúry SR, 10 súdnych rozhodnutí z webovej stránky Ministerstva spravodlivosti: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>, 2 prípady z databázy MŽP SR - Odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi, 5 prípadov získaných z okresných úradov na základe žiadosti o informácie.

²⁸ Podrobné dáta k jednotlivým prípadom v evidencii Policajného zboru boli dostupné len od roku 2018. Súdne rozhodnutia boli vyhľadávané na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti, pričom však nie je však možné garantovať, že ide o všetky vydané rozhodnutia, nakoľko nie všetky rozsudky sú automaticky aj zverejňované (súdy to odôvodňujú obmedzenými kapacitami a nedostatočným technickým vybavením).

Tabuľka č. 6: Výskyt vybraných protiprávných aktivít v analyzovaných prípadoch trestných činov

Typy protiprávnej činnosti	Počet prípadov
Usmrtenie živočícha	41
Usmrtenie otrávenými návnadami	4
Kladenie otrávených návnad alebo držba jedov	2
Nezákonné obchodovanie, resp. nezákonná ponuka na predaj	9
Chýbajúce povolenia, doklady	10
Nevedenie povinnej evidencie	2
Nelegálny dovoz	1

Pokiaľ ide o druhy, proti ktorým smerovali nelegálne aktivity, zhromaždili sme 105 druhových záznamov týkajúcich sa 60 druhov živočíchov. Pre 62 prípadov bolo evidovaných 105 druhových záznamov, v ktorých sa evidovali rôzne typy exemplárov. Najčastejšie sa vyskytujúce skupiny živočíchov sú uvedené v tabuľke č. 7 a najčastejšie sa vyskytujúce druhy živočíchov sú uvedené v tabuľke č. 8.

Tabuľka č. 7: Najčastejšie sa vyskytujúce skupiny živočíchov v analyzovaných prípadoch trestných činov

Skupiny živočíchov	Počet druhových záznamov
Dravce a sovy	36
Veľké šelmy vrátane mačky divej	26
Vtáky (iné ako dravce a sovy)	15
Primáty	5
Iné skupiny	23

Tabuľka č. 8: Najčastejšie sa vyskytujúce druhy v analyzovaných prípadoch trestných činov

Názov druhu	Latinský názov druhu	Počet prípadov
medveď hnedý	<i>Ursus arctos</i>	15
myšiak hôrny	<i>Buteo buteo</i>	7
vlk dravý	<i>Canis lupus</i>	6
sokol rároh	<i>Falco cherrug</i>	5
myšiarka ušatá	<i>Asio otus</i>	4
jastrab veľký	<i>Accipiter gentilis</i>	3
orol skalný	<i>Aquila chrysaetos</i>	3
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>	2

Z celkového počtu 62 analyzovaných prípadov, bola v 57 prípadoch vyčíslená aj spoločenská hodnota týchto druhov v celkovej výške 421 348 Eur.

b) Výsledky stíhania

V 62 prípadoch, pre ktoré máme podrobné informácie boli výsledky stíhania nasledovné (viď tabuľka č. 9):

Tabuľka č. 9: Výsledky stíhania v analyzovaných prípadoch trestných činov

Výsledky trestného stíhania	Počet prípadov
Stíhanie skončilo podaním obžaloby	15
Prerušené stíhanie – nezistený páchatel'	12
Zastavené stíhanie	11
Vec postúpená na priestupok	9
Trestné konanie stále prebieha	4
Podmienečne zastavené stíhanie	2
Odmietnuté	1
Ostatné / nepodarilo sa získať úplne kompletne informácie	8

V prípade zastavenia trestného stíhania (11 prípadov) boli dôvody nasledovné:

- skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci – 9 prípadov,
- je nepochybné, že sa nestal skutok pre ktorý sa vedie trestné stíhanie – 1 prípad,
- stíhanie je neprípustné – 1 prípad,
- obvinený je vo veku mladistvého – 1 prípad.

c) Tresty

Detailnú analýzu súdnych rozhodnutí bolo možné vykonať v 15 prípadoch.

Spolu bolo stíhaných 22 páchatel'ov. Z nich bola jedna žena a 21 mužov, v 2 prípadoch sa jednalo o cudzincov. Odsúdených bolo 16 páchatel'ov, tresty sú uvedené v tabuľke č. 10.

Tabuľka č. 10: Prehľad udelených trestov v analyzovaných súdnych rozhodnutiach

Trest	Počet páchatel'ov
Podmienečné odňatie slobody	9
Trest verejno-prospešných prác	4*
Peňažný trest	3
Zhabané exempláre a zbrane	3
Zákaz činnosti poľovníctva	3
Zákaz výkonu v riadiacej pozícii v lesníctve	1
Vyhostenie	1

*išlo o štyroch páchatel'ov v jednom prípade

V prípade odňatia slobody sa výška trestu pohybovala od 3 do 36 mesiacov, skúšobná doba sa pohybovala v rozmedzí 12 až 60 mesiacov. Trest verejnoprospešných prác bol 100, resp. 130 hodín. Peňažný trest bol v dvoch prípadoch 600 Eur a v jednom prípade 3 500 Eur.

Inak než potrestaním páchatel'a sa skončilo 6 prípadov, z toho 3 boli postúpené na priestupok, jeden páchatel' bol oslobodený, v jednom prípade došlo k podmienenému zastaveniu a v jednom prípade bola konštatovaná vina ale súd upustil od potrestania.

V uvedených 15 prípadoch súdy vyčíslili spoločenskú hodnotu druhov vo výške 188 898 Eur, ktorej zaplatenie však od páchatel'ov nikto nevymáhal.

d) Dostupnosť, kompletnosť a konzistentnosť dát

Ako sme uviedli vyššie, všetky oslovené inštitúcie boli voči žiadostiam o informácie ústretové. Časť informácií sa podarilo získať zo zverejnených výročných správ alebo agregovaných štatistických výstupov.

Problémy, ktoré ovplyvnili úplnosť a presnosť získaných dát, súviseli často so štruktúrou, v akej boli informácie poskytnuté resp. zverejnené. Napríklad zo štatistík kriminality nebolo možné presne odlíšiť, ktoré údaje o trestných činoch a páchatel'och sa vzťahujú na chránené druhy, ktoré sledujeme v rámci projektu (väčšina údajov sa týka pytliactva na druhy, ktoré v tomto projekte nesledujeme). V niektorých prípadoch boli podrobnejšie údaje o prípadoch dostupné len za časť obdobia trvania projektu, napríklad detailné údaje o prípadoch v záznamoch polície dostupné len pre roky 2018-2020. Problémy vznikli aj pri zmenách metodiky alebo informačných systémov počas rokov, za ktoré sme zberali údaje. Údaje zo štatistík Ministerstva spravodlivosti SR za roky 2015-2017 preto nebolo možné porovnávať s údajmi za roky 2018-2020. Databáza súdnych rozhodnutí, ktorú tiež vedie Ministerstvo spravodlivosti SR, neobsahuje všetky rozhodnutia súdov. Problémom je často aj neschopnosť systému filtrovať dáta podľa detailnejších informácií (napr. podľa druhov, chránených druhov, podľa porušenia legislatívy CITES a pod.).

e) Trendy a regionálne rozdiely

Regionálne rozdiely ovplyvňuje predovšetkým geografia krajiny. V hornatých okresoch s významným zastúpením lesov dochádza k prípadom WLC voči špecifickým druhom, najmä veľkým šelmám – medveďovi a vlkovi.

V južnejších okresoch, s vysokým podielom nížin a intenzívnym poľnohospodárstvom sú zase často obeťou nelegálnych aktivít vtáky. Z analýzy 98 prípadov vtáčej kriminality²⁹ v rokoch 2015-2020 vyplynulo, že až 63 prípadov sa udialo v okresoch Nitrianskeho kraja (35 prípadov) a Trnavského kraja (28 prípadov). Z toho 37 prípadov súviselo s aplikáciou či už karbofuránu, rodenticídov alebo iných jedov – v Nitrianskom kraji to bolo 25 prípadov a v Trnavskom 12 prípadov. Nelichotivé prvenstvo má v tomto ohľade okres Nové Zámky, kde evidujú 15 prípadov, z toho 11 sa týkalo otráv karbofuránu alebo iných jedov. Z 98 prípadov sa až 63 udialo v mesiacoch február-marec-apríl-máj.

Pri interpretácii regionálnych rozdielov však treba brať do úvahy, že vzhľadom na vysokú mieru latencie tohto typu kriminality môžu výsledné štatistické údaje naznačovať skôr to, do

²⁹ Údaje z databázy vtaciakriminalita.sk doplnené údajmi zo ŠOP SR. Pri týchto údajoch nemáme informáciu o tom, či v uvedených prípadoch išlo o trestný čin alebo o priestupok.

akej miery sa v danom regióne venuje tejto trestnej činnosti/priestupkom pozornosť zo strany orgánov presadzovania práva ako aj pozornosť zo strany občianskej verejnosti. Aj podľa zástupcov Enviropolicie by bolo vhodnejšie hovoriť skôr o štatistikách boja s environmentálnou kriminalitou ako o štatistikách environmentálnej kriminality. Regióny s málo angažovanými zástupcami orgánov vymožiteľnosti práva a pod. môžu naopak vykazovať nízky počet prípadov tohto typu ilegálnych aktivít, čo však neznamená, že takáto činnosť tam nie je, paradoxne môže byť práve vyššia.

VI.1.2 Priestupky

a) Typy a rozsah zistených prípadov

V rámci projektu sme sledovali agregované dáta súvisiace s porušovaním ochrany chránených druhov živočíchov podľa zákona o ochrane prírody a krajiny (Zákon č. 543/2002) a legislatívy CITES, ktoré zverejňuje SIŽP.

Z porušení Zákona o ochrane prírody však nie je možné vyčleniť dáta relevantné pre projekt. Tieto údaje obsahujú nielen porušenia zamerané na ochranu chránených druhov, ale aj nelegálne výruby drevín, nepovolené vjazdy motorovými vozidlami do chránených území, porušenia návštevného poriadku národného parku, zásahy do mokradí atď. Zo zverejňovaných údajov boli relevantné pre projekt len počty prípadov, pri ktorých sa zistili nedostatky pri kontrolách zameraných na ochranu chránených druhov. Za obdobie rokov 2015-2019 ich bolo celkovo 74 (viď. tab. č. 11).

V prípade legislatívy CITES zrealizovala SIŽP za obdobie rokov 2015-2019 celkovo 587 kontrol, pri ktorých bolo zistených 284 porušení. Z toho bola udelená pokuta v 226 prípadoch v celkovej výške 99 231 Eur. Celkovo bolo udelených len 14 rozhodnutí o zhabaní chránených jedincov. Vo všetkých uvedených prípadoch sa jednalo o rozhodnutia o zhabaní exemplárov podľa zákona č. 15/2005 Z. z. (viď. tab. č. 11).

Tabuľka č. 11: Výkon štátneho dozoru SIŽP – OIOPK za obdobie rokov 2015-2019³⁰

Rok	Právny predpis	Celkový počet kontrol	Počet porušení	Z toho porušenia ochrany chránených druhov **	Počet pokút	Výška pokút	Počet uložených opatrení na nápravu	Počty rozhodnutí o zhabaní chránených jedincov ***
2015	543/2002*	406	167		101	48 974 €		
	CITES	108	53		45	10 042 €		4
	Spolu	514	220	8	146	59 016 €	23	
2016	543/2002*	447	230		113	62 945 €		
	CITES	104	49		42	11 428 €		5
	Spolu	551	279	20	155	74 373 €	24	
2017	543/2002*	413	226		127	77 900 €		
	CITES	104	59		40	36 361 €		3
	Spolu	517	285	12	167	114 261 €	27	
2018	543/2002*	442	248	11	141	119 506 €		
	CITES	126	72		58	16 691 €		2
	Spolu	568	320	11	199	136 197 €	25	
2019	543/2002*	576	294	23	153	138 230 €		
	CITES	145	51		41	24 709 €		0
	Spolu	721	345	23	194	162 939 €	34	

*Údaje obsahujú aj porušenia, ktoré nie sú relevantné pre projekt

**Počet prípadov, pri ktorých sa zistili nedostatky pri kontrolách zameraných na ochranu chránených druhov

***Vo všetkých uvedených prípadoch sa jednalo o rozhodnutia o zhabaní exemplárov podľa zákona č.15/2005 Z. z.

Analýza dostupných informácií o jednotlivých prípadoch

Za obdobie rokov 2015-2020 sa podarilo získať detailnejšie informácie o 571 prípadoch. Z toho 489 sa týkalo porušení legislatívy CITES (údaje MŽP SR – Odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi) a 82 prípadov sa týkalo porušení Zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny (údaje SIŽP – Útvar inšpekcie ochrany prírody a krajiny). Tieto boli analyzované samostatne, nakoľko porušenia legislatívy CITES a porušenia Zákona o ochrane prírody a krajiny mali inú štruktúru dát.

Porušenia zákona o ochrane prírody a krajiny

V prípade porušenia zákona o ochrane prírody máme informácie o 82 prípadoch porušení pričom najčastejšie sa jednalo typovo o činnosti uvedené v tabuľke č. 12.

³⁰ Zdroj údajov - SIŽP: Vyhodnotenie plnenia Plánu hlavných úloh za roky 2015-2019 (vid'. literatúra)

Tabuľka č. 12: Typy činností v rozpore so zákonom OPaK

Typ nelegálnej činnosti	Počet prípadov
Zničenie, poškodenie miest rozmnožovania a odpočinku, prípadne ničenie hniezd	39
Nedostatočná evidencia alebo nepreukázanie pôvodu	17
Nezákonný odchyt	8
Neoznámenie nálezu chráneného živočícha	4
Usmrtenie jedincov	3
Vyrušovanie	3
Iné (napr. krúžkovanie bez potrebnej výnimky, poranenie druhu, porušenie podmienok výnimky atď.)	8

Pokiaľ ide o najčastejšie atakované druhy, v 82 porušeníach zákona o ochrane prírody bolo zaznamenaných 128 druhových záznamov, v ktorých sa vyskytovalo celkovo 69 druhov. Najčastejším druhom (18 záznamov) bola lastovička domová (*Hirundo rustica*), ktorá bola evidovaná najmä v súvislosti s ničením hniezd. Ďalej to boli krkavec čierny (*Corvus corax*) a labuť veľká (*Cygnus olor*) – obe sa vyskytovali v piatich prípadoch. Z veľkých šeliem bol v troch prípadoch predmetom porušenia zákona medveď hnedý (*Ursus arctos*).

Porušenia legislatívy CITES

Porušenie predpisov CITES evidujeme v 489 prípadoch, najčastejšie jednalo o nasledovné porušenia (mohli sa vyskytovať buď samostatne alebo v kombinácii s inými porušeniami):

Tabuľka č. 13: Typy porušení legislatívy z oblasti CITES

Typy porušenia zákona	Právny predpis	Počet prípadov
Nesplnenie zákonných povinností súvisiacich s vedením evidencie exemplárov	Zákon č. 15/2005 §9 a 11	234
Preukázanie pôvodu exemplára alebo preukázanie spôsobu nadobudnutia exemplára, prípadne preukázanie nakladania s neživým exemplárom vybraných druhov	Zákon č. 15/2005 § 12, 12a, 12b	80
Nezameniteľné označenie exemplárov, alebo licencia na výrobu krúžkov alebo distribúciu krúžkov	Zákon č. 15/2005 § 13	51
Iné porušenia v rámci Zákona č. 15/2005	Zákon č. 15/2005	51
Porušenia Colného zákona	Zákon č. 199/2004	39
Dovoz do spoločenstva	Nariadenie rady (ES) č. 338/97 Čl. 4	48
Premiestnenie živých exemplárov	Nariadenie rady (ES) č. 338/97 Čl. 9	12
Ustanovenia o kontrole komerčných činností	Nariadenie rady (ES) č. 338/97 Čl. 8	110

Spôsoby označovania	Nariadenie Komisie (ES) č. 865/2006 Čl. 66	3

V 489 prípadoch porušení legislatívy CITES bolo identifikovaných 959 druhových záznamov o exemplároch, pričom pre každý typ exempláru bol vedený samostatný záznam. Spolu bolo identifikovaných 277 jedinečných druhov, z čoho bolo 148 druhov vtákov, 8 druhov rýb, 41 druhov plazov, 2 druhy obožživelníkov, 28 druhov cicavcov, 19 druhov bezstavovcov, 31 druhov rastlín, 1 druh bol nepomenovaný. Z celkového počtu 959 záznamov sa 38 týkalo rastlín a 920 živočíchov (1 záznam nebol špecifikovaný).

V rámci záznamov boli najčastejšie evidované nasledovné skupiny (viď tabuľka č. 14), v ktorých boli exempláre evidované v rôznych počtoch, ktoré však nebolo možné presne vyčíslieť, keďže údaj o kvantite chýbal v 81 záznamoch. V tabuľke sú uvádzané dostupné údaje.

Tabuľka č. 14: Najčastejšie sa vyskytujúce skupiny druhov v porušení legislatívy CITES

Skupina	Počet záznamov	Exempláre a množstvo
Papagáje	423	1206 živých exemplárov, 20 ks pier, 173 záznamov bez špecifikácie
Dravé vtáky a sovy	136	243 živých exemplárov, 14 ks neživých exemplárov - 13 ks tiel, 1 ks pazúrov, 15 záznamov bez špecifikácie
Korytnačky	109	798 živých exemplárov
Veľké šelmy	63	11 živých exemplárov, 87 neživých exemplárov - telá, kože/kožušiny, pazúre, lebky, zuby, trofeje, 593 kg mäsa a iné, 1 záznam bez špecifikácie
Kaktusy a sukulenty	29	14 živých exemplárov a ďalšie v jednotkách váhy, 250 sušených rastlín, 3539 liekov/medicínskych produktov a iné (napr. extrakt).
Koraly	26	355 ks surových koralov a ďalšie vo váhe
Hady	22	17 živých exemplárov, 9 neživých exemplárov - 2 ks tiel, 6 ks malých kožených výrobkov, 1 ks lieku
Vtáky (iné ako papagáje a dravce)	22	38 živých exemplárov, 10 ks pier, 7 záznamov bez špecifikácie
Exotické mačkovité šelmy	20	17 živých exemplárov, 10 neživých exemplárov - 5 ks tiel, 1 ks odevu, 2 ks kože/kožušiny, 2 lebky, 2 záznamy bez špecifikácie
Primáty	14	21 živých exemplárov, 3 záznamy bez špecifikácie
Ryby	14	35 176 živých exemplárov a ďalšie uvedené vo váhe, 1 ks lebky, nešpecifikované množstvo extraktu

V záznamoch porušení sa najčastejšie vyskytovali nasledovné druhy (viď tabuľka č. 15):

Tabuľka č. 15: Druhy, ktoré sa najčastejšie vyskytovali v záznamoch porušení legislatívy CITES

Názov druhu	Latinský názov druhu	Počet prípadov	Exempláre a množstvo
Papagáj sivý - Žako	<i>Psittacus erithacus</i>	114	267 živých exemplárov, 149 záznamov bez špecifikácie
Korytnačka zelenkastá	<i>Testudo hermanni</i>	63	136 živých exemplárov
Medveď hnedý	<i>Ursus arctos</i>	28	2 živé exempláre, 41 neživých exemplárov – 6 ks tiel, 10 ks koží/kožušín, 2 ks lebiek, 18 ks lebiek spolu s kožušinami, 593 kg mäsa a iné.
Koral	<i>Scleractinia spp.</i>	26	355 ks surových koralov a ďalšie vo váhe
Plamienka driemavá	<i>Tyto alba</i>	20	25 živých exemplárov, 1 ks neživý exemplár - telá, 3 záznamy bez špecifikácie
Ara modro-žltá	<i>Ara ararauna</i>	18	48 živých exemplárov, 20 ks peria, 4 záznamy bez špecifikácie
Amazoňan modročelý	<i>Amazona aestiva</i>	17	59 živých exemplárov
Výr skalný	<i>Bubo bubo</i>	12	21 živých exemplárov, neživé exempláre – 2 ks tiel
Vlk dravý	<i>Canis lupus</i>	11	40 neživých exemplárov (telá, lebky, kože a kožušiny, zuby, 1 záznam nešpecifikovaný)
Sokol sťahovavý	<i>Falco peregrinus</i>	12	33 živých exemplárov, 2 neživé exempláre – 2 ks tiel
Sokol rároh	<i>Falco cherrug</i>	11	41 živých jedincov, 1 neživý exemplár – 1 ks tela
Rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>	10	8 živých exemplárov, 7 neživých exemplárov – 4 ks tiel, 3 kusy koží/kožušín, nešpecifikovaný počet lebiek
Ara marakana	<i>Primolius maracana</i>	11	33 živých exemplárov
Rod. Hoodia (sukulent)	<i>Rod Hoodia</i>	7	3 430 tabliet

Vysoký počet exemplárov bol evidovaný aj v súvislosti porušením povinností pri evidencii chovu jesetera sibírskeho (*Acipenser baieri*), kde v jednom prípade bolo evidovaných cez 35000 živých exemplárov. Čo do početnosti v exemplároch vykazoval vysoké čísla aj druh kaktusu (*Cylindropuntia imbricata*). Evidovaný bol síce len v dvoch prípadoch v súvislosti s porušením predpisov o dovoze, ale v počte 250 vysušených rastlín. Početná bola aj

Korytnačka mapová (*Graptemys pseudogeographica*) – v šiestich prípadoch bolo evidovaných 518 živých jedincov.

Analýzou porušení CITES sme identifikovali, že zo 489 prípadov bola pri 65 uvedená krajina exportu. Najčastejšie sa vyskytovali USA (15x) a Thajsko (13x), Čína (6x) a Srí Lanka (6x).

b) + c) Výsledky konania o priestupkoch a sankcie

V prípade priestupkov sa nepodarilo získať dostatočne komplexné informácie, z ktorých by bolo možné jednoznačne vyvodit' výsledky všetkých stíhaní.

Z 82 prípadov **porušenia zákona o ochrane prírody a krajiny** sa 44 skončilo udelením pokuty (ostatné prípady skončili bez udelenia sankcie a vzhľadom na zložitosť vyhľadávania informácií v jednotlivých prípadoch nemáme o ich ukončení detailné informácie).

Z prípadov ukončených pokutou dosiahla výška pokút v analyzovaných prípadoch za obdobie 2015-2020 sumu 50 345 Eur. Pokuty sa pohybovali v rozsahu od 15 Eur do 10 000 Eur. Najčastejšie bola udelená pokuta 100 Eur (6 prípadov). Nasledovalo 500 Eur, 1000 Eur, 1 500 Eur – vždy po 4 prípadoch. Najvyššia udelená pokuta dosahovala 10 000 Eur a bola udelená v 2 prípadoch – v jednom za poškodenie miest rozmnožovania hlucháňa hôrneho a v druhom za odstránenie 50 hniezd belorítky domovej, pričom 34 hniezd bolo aktívnych s mláďatami.

Z celkového počtu 489 prípadov **porušenia legislatívy CITES** bola v 361 prípadoch udelená pokuta. Pokuty sa pohybovali od 16 – 15 000 Eur, ich celková výška dosiahla 86 960 Eur. V 65 prípadoch boli exempláre zhabané a v 92 prípadoch bolo udelené páchatel'ovi upozornenie.

d) Dostupnosť a kompletnosť dát

Porušenia legislatívy CITES zhromažďuje Výkonný orgán CITES (MŽP SR - Odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi) od všetkých relevantných inštitúcií, v spoločnej databáze.

V prípade porušení Zákona o ochrane prírody a krajiny však takáto centralizovaná databáza chýba. Informácie v potrebnej štruktúre (skutok, porušené ustanovenie zákona, výsledok konania, sankcia a pod.) sa dajú získať len štúdiom jednotlivých spisov.

Na Slovensku existuje Centrálna evidencia správnych deliktov a priestupkov³¹, ktorá spadá pod Ministerstvo vnútra SR. Prístupy do nej majú len štátne orgány v organizačnej pôsobnosti MV SR alebo ostatné štátne orgány, ktorým to vyplýva zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Databáza slúži na informovanie žiadateľov o tých priestupkoch, ktoré sú v súvislosti s nimi evidované v databáze.

³¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Centrálna evidencia správnych deliktov a priestupkov /CESDaP/' [webová stránka], <https://www.minv.sk/?CESDaP>, (cit. 22.12.2021)

VI.1.3 Prípady uvedené v iných dostupných zdrojoch

Vtáčia kriminalita

Okrem trestných činov a priestupkov v evidencii kontrolných orgánov, polície a prokuratúry, sa na stránke vtaciakriminalita.sk³², prevádzkovej mimovládnu organizáciou RPS a v evidencii ŠOP SR nachádza spolu 98 prípadov WLC vo vzťahu k dravým vtákom. Pri týchto prípadoch nebolo možné jednoznačne určiť, či sú alebo nie sú zahrnuté do dát o trestných činoch alebo priestupkoch, keďže v prípade týchto údajov chýbali kľúčové informácie. Z tohto dôvodu nevieme ani informácie o priebehu stíhania.

V rámci týchto prípadov bolo identifikovaných 32 druhov a 123 jedincov.

V 51 prípadoch sa jednalo o otravu alebo aplikáciu jedov nepovoleným spôsobom, v 20 prípadoch šlo o odstrel, v 6 prípadoch bola použitá pasca, v 2 prípadoch sa jednalo o nelegálnu držbu chráneného živočicha alebo druhu CITES a v 15 prípadoch došlo k usmrteniu nezisteným spôsobom. V 4 prípadoch nebola informácia uvedená, resp. bolo uvedené len to že sa jedná o úhyn.

Z celkového počtu 123 jedincov sa najčastejšie vyskytovali druhy uvedené v tabuľke č. 16:

Tabuľka č. 16: Najčastejšie sa vyskytujúce druhy

Názov druhu	Latinský názov druhu	Počet jedincov
Myšiak hôrny	<i>Buteo buteo</i>	26
Orol kráľovský	<i>Aquila heliaca</i>	10
Orliak morský	<i>Haliaeetus albicilla</i>	10
Kaňa močiarna	<i>Circus aeruginosus</i>	10

Nelegálny obchod s druhmi CITES

Samostatne sme analyzovali údaje získané od Výkonného orgánu CITES (MŽP SR) o **ilegálnom obchode s druhmi CITES** za obdobie rokov 2016-2020. Tieto údaje sú síce zahrnuté v analýzách vyššie, no sú uvedené spolu s menej závažnými porušeniami CITES. Za uvedené obdobie eviduje Výkonný orgán CITES 76 záznamov o druhových exemplároch CITES, ktoré boli evidované rôznymi orgánmi. Súviseli so 60-timi prípadmi a týkali sa 46 rozličných druhov rastlín a živočíchov. Počty v jednotlivých rokoch sú uvedené v tabuľke č. 17.

Tabuľka č. 17: Prehľad záznamov nelegálneho obchodovania CITES podľa jednotlivých rokov

Správa za rok	Počet záznamov	Správa za rok	Počet záznamov
2016	22	2019	9
2017	24	2020	5
2018	16		

³² Ochrana dravcov na Slovensku, 'Databáza prípadov vtáčej kriminality a inej nelegálnej činnosti, ktorej obeťou sú vtáky', [webová stránka], <http://37.9.171.109/symfony-rps-kr-doctrine-pgsql/sk/delinquencywww.vtaciakriminalita.sk>, (cit. 23.09.2021)

Najviac zo 75 záznamov bolo zachytených poštovými službami (32), na letisku (24) a v súkromných domoch (13). Náhodnou kontrolou bolo zistených 22 záznamov, colnou kontrolou 16. Len štyri záznamy uvádzajú odhalenie vďaka internetovému monitoringu. Ostatné exempláre boli zachytené inými metódami (skenovanie, náhodná kontrola atď.). Vo väčšine záznamov (65) je uvedené, že páchatel nemal potrebné povolenie CITES.

Krajinou údajného pôvodu exempláru bolo najčastejšie uvádzané Thajsko (14 záznamov), USA (10), Slovensko (8) a Čína (5), Srí Lanka (4), Vietnam (4). Ako tranzitná krajina boli uvádzané najčastejšie Spojené Arabské emiráty (8) a Turecko (4). Vo väčšine prípadov (65 záznamov) bolo konečnou destináciou Slovensko. Objavili sa však aj Česká republika (4 záznamy), Rumunsko a Rakúsko (po 1 zázname).

V najväčších množstvách sa vyskytovali vysušené exempláre opuncií, koralov, a výrobky s obsahom sukulentu druhu *Hoodia*, ktoré sú komerčne propagované najmä v súvislosti s údajnými vplyvmi na chudnutie. Zo živých exemplárov boli najpočetnejšie korytnačky a kaktusy. Z druhov vyskytujúcich sa prirodzene na Slovensku boli predmetom nelegálneho obchodovania koža, kožušina a lebky medveďa hnedého a vlka dravého (viď tabuľka č. 18).

Tabuľka č. 18: Prehľad najčastejšie sa vyskytujúcich exemplárov druhov nelegálneho obchodovania CITES v rokoch 2016-2020

Druh	Exemplár	Počty
<i>Cylindropuntia imbricata</i> (kaktus)	Vysušené rastliny	250 ks
<i>Scleractinia</i> (koral)	Surové koral	234 ks + 0,95 kg
<i>Hoodia</i> spp. & <i>Hoodia gordonii</i> (sukulent)	Lieky/Výživové doplnky	90 UNK* + 70 tabliet
<i>Ara ararauna</i> (Ara modrozltá) (papagáj)	Perie	20 ks
<i>Dalbergia</i> (strom)	Drevo	10 UNK
<i>Strombus gigas</i> (krídlatec veľký)	Uility/Lastúry	10 ks
<i>Syrnaticus reevesii</i> (bažant kráľovský)	Perie	10 UNK*
<i>Diospyros</i> (strom)	Drevo	10 UNK*
<i>Testudo marginata</i> (korytnačka žltocierna)	Živé jedince	9 ks
<i>Ursus arctos</i> (medveď hnedý)	Kože/kožušiny & lebky	6 ks kožušina & 2 ks lebky
<i>Cactaceae</i> (kaktusy)	Živé jedince	7 ks + 0,14 kg
<i>Tridacna</i> spp. & <i>Tridacna squamosa</i> (lastúrník)	Uility/Lastúry	7 ks
<i>Crocodylus siamensis</i> (krokodíl olivový)	Malé kožené výrobky	6 ks
<i>Alligator mississippiensis</i> (aligátor severoamerický)	Malé kožené výrobky & vypchatá hlava	4 ks
<i>Saguinus oedipus</i> (primát Tamarin pinčí)	Živé jedince	4 ks
<i>Canis lupus</i> (vlk dravý)	Kože/kožušiny	4 ks
<i>Testudo hermanni</i> (korytnačka zelenkastá)	Živé jedince	3 ks

*UNK = jednotka pri počte neuvedená

Údaje z colných kontrol

Ďalej sme analyzovali agregované údaje o kontrolách colníkov v súvislosti s CITES, ktoré zverejňuje Finančné riaditeľstvo SR. Za obdobie rokov 2015-2020 bolo v súvislosti s CITES vykonaných celkom 1 029 kontrol, pričom bolo skontrolovaných 13 924 exemplárov. V 44 prípadoch nelegálneho dovozu bolo zaistených 541 exemplárov ohrozených druhov. V 34 prípadoch nelegálneho dovozu bolo vyslovené prepadnutie 562 exemplárov ohrozených druhov. V rokoch 2015-2016 boli údaje o zaistených a zhabaných jedincoch uvádzané spolu – v 22 prípadoch bolo zaznamenaných 3 198 jedincov. Prehľad kontrol je uvedený v tabuľke č. 19, prehľad zaisteného/zhabaného tovaru v tabuľke 20.

Tabuľka č. 19: Prehľad kontrol v oblasti CITES Colnou správou za obdobie rokov 2015-2020³³

Rok	Počet vykonaných kontrol			Počet exemplárov			Počet kontrol, pri ktorých bol tovar zaistený			Počet kontrol, pri ktorých bol tovar zhabaný/prepadnutý			Počet zaistených exemplárov			Počet zhabaných/prepadnutých exemplárov		
	IM	EX	Iné	IM	EX	Iné	IM	EX	Iné	IM	EX	Iné	IM	EX	Iné	IM	EX	Iné
2015	70	13	2	3282		332				12*			3185*					
2016	46	9		79	11					10*			13*					
2017	127	2	5	3622	63	18	22			14			152			165		
2018	61	2	23	3294	20	176	9			11			276			281		
2019	518	10	17	1849	39	117	6		1	7			86		10	104		
2020	31	9	84	130	30	862	6			2			17			12		
Spolu	853	45	131	12256	163	1505	43	0	1	56	0	0	3729	0	10	562	0	0

IM = Import; EX = Export; Iné = prípady zaistené vo vnútrozemí a reexport

³³ Zdroj údajov: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročné správy o činnosti finančnej správy za roky 2019-2020' (viď. literatúra).

Tabuľka č. 20: Prehľad druhov tovaru, ktorý bol zaistený/zhabaný za obdobie rokov 2015-2020³³

Tovar	Počet vykonaných kontrol	Počet exem- plárov	Počet kontrol, pri ktorých bol tovar zaistený	Počet zaiste- ných exem- plárov	Počet kontrol, pri ktorých bol tovar zhabaný/ prepadnutý	Počet zhaba- ných exem- plárov	Počet kontrol, pri ktorých bol tovar zaistený/ zhabaný (r.2015-2016)	Počet zaistených/ zhabaných exemplárov v (r.2015-2016)
Bezstavovce	3	210						
Cicavce	17	52						
Plazy	1	330						
Vtáky	20	70	1	10				
Obojživelníky	0	0						
Ryby	9	0						
Kože zvierat	7	18	2	3			2	2
Iné živočíchy*	854	2505	29	246	26	284	10	157
Preparáty zvierat	2	3	3	5	3	5		
Živé rastliny	11	32	2	3	2	3	3	4
Iné rastliny**	105	10704	7	274	3	270	7	3035
Spolu	1029	13924	44	541	34	562	22	3198

*Iné živočíchy** (vajcia, mušle, koraly, časti a výrobky zo zvierat, lieky, a pod.)

*Iné rastliny*** (lieky, drevo, časti a výrobky z rastlín, a pod.)

VI.2. Analýza významných príkladov

a) Príklady dobrej praxe

Jedným z najvýznamnejších faktorov úspešného stíhania WLC je odbornosť a špecializácia orgánov vymáhateľnosti práva. Zriadenie špecializovanej Enviropolicie a špecializácie na úrovni prokuratúry, ako aj systematické využívanie odborných poznatkov z vyšetrovania zákonite vedie k vyššej efektívnosti pri stíhaní WLC. Ďalej je pre úspešné doriešenie prípadu z inštitucionálneho hľadiska dôležité mať zaniatený tím špecialistov, dobrú vzájomnú spoluprácu medzi zainteresovanými štátnymi inštitúciami, ako aj dôveru medzi nimi. Úspešnému odhaleniu a stíhaniu kriminality tiež napomáha spolupráca s nešťátnymi aktérmi ako sú rybári, poľovníci a aktivisti z NGO.

Pokiaľ ide o konkrétne príklady z praxe, z interview alebo zo zozbieraných údajov sme identifikovali nasledovné prípady:

Karbofurán: Polícia realizovala komplexný zásah voči páchatel'ovi prechovávajúcemu karbofurán. Domovú prehliadku realizoval tím, za účasti vyšetrovateľ'ov, operatívnych pracovníkov z Odboru odhaľ'ovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality, kriminalistického technika i psovoda. Pri vyšetrovaní aplikovali orgány vymáhateľnosti práva Európsku legislatívu – Nariadenie Komisie č. 186/2011, Smernicu 91/414/EHS atď. Odborne kompetentným postupom všetkých orgánov došlo k úspešnému odhaleniu a odsúdeniu páchatel'a.

Otrávený orliak morský: Pri náleze otráveného orliaka morského sa použitím dronu podarilo prezrieť jeho hniezdo, v ktorom boli potvrdené ďalšie mŕtve jedince. Nasadená hasičská technika umožnila odobrať potrebné vzorky z hniezda. K dôkladnému zdokumentovaniu prípadu prispel odborne pripravený personál, dobrá spolupráca s prokurátorom, dobré technické vybavenie a osobné nasadenie zúčastnených.

Medzinárodný obchod s chránenými druhmi vtákov: U občana Ukrajiny bol po dôkladnej colnej kontrole na hraničnom priechode Slovenskej republiky s Maďarskom objavený pod zadnými sedadlami auta úkryt s voliérami, v ktorých sa nachádzalo viac ako sto spevavcov (Chochláč severský - *Bombycilla garrulus*, Strnádka obyčajná - *Emberiza citrinella*, Hýľ lesný - *Pyrrhula pyrrhula*). Celková spoločenská hodnota vtákov predstavovala 37 490 Eur. Páchatel' ich nezákonne doviezol z Ukrajiny za účelom predaja v Taliansku a bol odsúdený na 1 rok odňatia slobody, s podmieneným odkladom na 2 roky, bol tiež vyhostený zo SR so zákazom vstupu na 3 roky.

Prípad úspešného odhalenia páchatel'ov otravy dravcov: Nasledovný prípad možno považovať len čiastočne za príklad dobrej praxe.

Po niekoľkoročnom úsilí sa podarilo odhaliť a usvedčiť dvoch chovateľ'ov holubov, ktorí inštalovali otrávené návnady na území s najvyšším stupňom ochrany prírody. Jedom pomazané holuby priväzovali priamo o skalú v blízkosti hniezd sokolov sťahovavých. Páchatelia boli odhalení vďaka úspešnej spolupráci polície, Štátnej ochrany prírody a ornitológov z RPS.

V konečnom dôsledku tento prípad skončil tak, že súd rozhodol v prípade jedného páchatel'a o podmienenom zastavení trestného stíhania, nakoľko považoval samotné stíhanie za „dostatočné poučenie do ďalšieho života“ a páchatel' nedostal žiadny trest. Druhý páchatel' bol v časti skutkov oslobodený a v časti uznaný za vinného s trestom odňatia slobody na 1 rok s podmieneným odložením na skúšobnú dobu 1 rok.

Prokurátor sa v oboch prípadoch odvolal, ale Krajský súd prvostupňové rozhodnutie potvrdil, aj s odvolaním sa na tzv. „materiálny korektív“ – hoci páchatel' formálne naplnil znaky trestného činu, súd vyhodnotil vzniknutú škodu ako príliš nízku/nepatrnú pre účely trestného konania³⁴.

³⁴ Uznesenie Okresného súdu Prešov 5T/1/2018 zo dňa 09.04.2018; Uznesenie Krajského súdu Prešov 2To/19/2018 zo dňa 10.05.2018; Rozsudok Okresného súdu Prešov 5T/1/2018 zo dňa 03.02.2020; Uznesenie Krajského súdu Prešov 9To/23/2020 zo dňa 05.08.2020

b) Príklady náročných prípadov a zlyhaní

Nasledovné príklady ilustrujú, že na súdoch skončilo viacero prípadov bez potrestania páchatel'a, resp. s veľmi nízkym trestom, a to aj pod hranicou trestnej sadzby. Stretli sme sa s kritikou rozhodovania súdov, ktoré sa v niektorých prípadoch uspokojili s tvrdením chovateľov alebo držiteľov chránených druhov CITES s tým, že títo sa chovateľskej činnosti venujú dlhodobo, o chránené druhy bolo adekvátne postarané a podmienky ich chovu boli dobré. Súdby však nezohľadnili spoločenskú nebezpečnosť takéhoto protiprávneho správania.

Za zlyhanie orgánov štátu možno tiež považovať fakt, že škoda spôsobená trestnými činmi WLC nie je súdne vymáhaná.

Z konkrétnych príkladov uvádzame nasledovné:

U páchatel'a boli nájdené viaceré preparáty chránených druhov vtákov ako aj koža a lebka z jedného jedinca medveďa hnedého, ku ktorému nevedel dokladovať spôsob nadobudnutia. Spoločenská hodnota živočíchov bola vyčíslená na 9 850 Eur. Páchatel' bol odsúdený za prečin porušovania ochrany rastlín a živočíchov, ako aj za zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami – súd rozhodol o prepadnutí vecí (preparáty, 6 zbraní a 923 nábojov). Súd mu vymeral podmienený trest odňatia slobody na dva roky (dolná hranica trestnej sadzby pri trestnom čine nezákonného držania zbraní je 3 roky). Skúšobná doba bola stanovená na 3 roky. Poškodeného (OÚ, odbor starostlivosti o životné prostredie) súd odkázal v prípade náhrady škody na civilný proces. Rozhodnutie súdu nie je zatiaľ právoplatné.³⁵

Dvaja páchatelia, obaja členovia poľovného združenia, sa po vzájomnej dohode dopustili trestného činu pytliactva. Jeden z páchatel'ov, ktorý je zároveň aj členom poľovnej stráže, ulovil medveďa hnedého a rysa ostrovida, pričom ďalšieho nájdeného usmrteného rysa prechovával doma. Následne z nich vyhotovil trofeje a preparáty. Svojim konaním spôsobil škodu vo výške 57 193 Eur. Druhý páchatel' vo viacerých prípadoch ulovil, spracoval a následne predával tretím osobám raticovú zver. U oboch páchatel'ov boli nájdené nezákonne držané zbrane a strelivo. Súd schválil dohodu o vine a treste pre oboch obvinených, pričom jeden z nich dostal trest odňatia slobody 24 mesiacov a druhý 36 mesiacov podmienene, so skúšobnou dobou pre oboch rovnako – 5 rokov. Obvineným zhabali preparáty, kože, lebky ako aj nelegálne zbrane a náboje. Dostali zákaz vzájomne sa kontaktovať a vykonávať právo poľovníctva - jeden na 7 rokov, druhý (strelec) na 8 rokov, pričom dostal aj zákaz vykonávať riadiace funkcie v organizáciách lesného hospodárstva. Poškodeného (OÚ, odbor starostlivosti o životné prostredie) súd odkázal v prípade náhrady škody na civilný proces, škoda však nebola vymáhaná.³⁶

Páchatel' získaval pre seba exempláre kože z vlka dravého kože a lebku z 2 jedincov medveďa hnedého ako aj preparáty chránených druhov vtákov a následne ich ponúkal prostredníctvom internetového portálu na predaj. Spoločenská hodnota druhov bola vyčíslená na 14 280 Eur. Súd schválil dohodu o vine a treste, pričom páchatel' dostal podmienený trest na 7 mesiacov (trestná sadzba je 6 mesiacov až 3 roky) so skúšobnou dobou 12 mesiacov. K náhrade škody sa súd v rozhodnutí nevyjadril.³⁷

³⁵ Rozsudok Okresného súdu Partizánske č. 1T/61/2020 zo dňa 13.10.2021

³⁶ Rozhodnutie Okresného súdu Rožňava č. 2T/23/2020 zo dňa 17.08.2020

³⁷ Rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica č. 1T/104/2018 zo dňa 24.09.2018

Páchateľ, ktorý je poľovníkom, po vzájomnej dohode s druhým páchatelom zastrelil na území národného parku bez povolenia medveďa hnedého, pričom spoločenská hodnota uloveného zvieratá bola 5 311 Eur. Súd schválil dohodu o vine a treste na základe ktorej mu udelil peňažný trest vo výmere 3 500 Eur, s náhradným trestom odňatia slobody 4 mesiace v prípade nezaplatenia. Zároveň dostal zákaz vykonávať právo poľovníctva na 1 rok. Súd odkázal poškodených (Štátnu ochranu prírody a poľovné združenie) na vymáhanie škody v civilnom konaní. U druhého páchatelá sa nepreukázalo, že skutok spáchal a bol oslobodený spod obžaloby.³⁸

Páchateľ, ktorý je držiteľom poľovného lístka, chytil bez povolenia do sklápajúcej pasce živého jedinca mačky divej (*Felis sylvestris*), ktorej spoločenská hodnota je 1 840 Eur. Následne sa ju snažil vymeniť na internete za iného živočicha. Mačka mu bola zaistená a páchatel bol odsúdený za prečin pytliactva. Hoci bol páchatel uznaný za vinného, súd upustil od jeho potrestania.³⁹

Niektoré ďalšie prípady poukazovali na zložitosť vyšetrovania WLC. Páchatelia využívajú napríklad dodatočné získavanie dôkazov: doklad o „zapožičaní kože vlka“, dodatočne predložený doklad o nadobudnutí chráneného exemplára (pričom existenciu takého dokladu predtým páchatel pri vyšetovaní po dobu niekoľkých mesiacov vôbec neuvádzal).

Výnimočne sa podarí aj v takých prípadoch ukončiť vyšetovanie úspešne. Napríklad páchatelá sa podarilo usvedčiť vďaka tomu, že kožušina nájdená u podozrivého bola zo zdravého vlka. Známy, ktorý mal údajne páchatelovi kožu zapožičať, síce mal platné povolenie, avšak na odstrel jedinca s evidentným ochorením kože.

Ďalšou skupinou prípadov zložitého vyšetovania sú kauzy usmrtenia chráneného živočicha „omylom“. V niektorých prípadoch si strelec údajne pomýlil vlka so psom. V inom, staršom prípade, zase páchatelovi pomohlo k miernejšiemu trestu za zastrelenie oveľa väčšieho medveďa, než dovoľovala udelená výnimka, tvrdenie, že v teréne je váhu a vek jedinca veľmi zložité odhadnúť.

Pri dopravných nehodách, pri ktorých je usmrtený medveď, údajne dochádza k využívaniu tiel zrazených medveďov na získanie dokumentácie a „legalizáciu“ nelegálne usmrteného jedinca podobnej veľkosti.

³⁸ Rozsudok Okresného súdu v Martine č. 3T/119/2013 zo dňa 14.10.2013 a 1T/44/2013 zo dňa 29.04.2015

³⁹ Rozsudok okresného súdu v Žiari nad Hronom č. 1T/67/2018 zo dňa 09. 07. 2018

VI.3. Efektivita a problémy v rôznych fázach boja proti WLC

V nasledovných častiach sumarizujeme najdôležitejšie výstupy z interview a analýz konkrétnych prípadov, ktoré poukazujú na slabé stránky v jednotlivých fázach stíhania WLC.

a) Odhaľovanie

Viacere inštitúcie konajú často reaktívne, hlavne pre nedostatok kapacít. Zaoberajú sa nahlasovanými prípadmi a nezostáva im dostatok kapacít na proaktívne vyhľadávanie prípadov, prípadne na častejšie preventívne kontroly v rizikových územiach alebo u subjektov, u ktorých existuje podozrenie z nožnej nezákonnej činnosti. V súvislosti s nahlasovanými prípadmi musia riešiť veľké množstvo prípadov, čo zase limituje možnosť venovať sa zložitým prípadom, ktoré si vyžadujú viac pozornosti.

S týmto problémom súvisí aj to, že nahlásenie WLC zo strany verejnosti nespĺňa vždy potrebné požiadavky pre úspešné stíhanie. Na druhej strane, profesionálni strážcovia, ktorí sú kompetentní na kvalifikované nahlasovanie WLC, majú vo svojej kompetencii pomerne veľké územie.

Rovnako čelí Slovensko aj nedostatku odborníkov na veľký počet exotických druhov CITES (cca 35 000 druhov rastlín a 5 000 druhov živočíchov, vrátane ich častí a výrobkov z nich). Pre niektoré skupiny živočíchov je na Slovensku len málo odborníkov, ktorí sú schopní ich rozoznať a identifikovať, prípadne s nimi manipulovať.

Na rezervách v odhaľovaní WLC má ďalej podiel

- nedostatok stratégie a analýzy rizík, ktoré by poukázali na čo sa pri odhaľovaní zamerať a kde je potrebné nasadiť prioritne kapacity (niektoré inštitúcie majú množstvo potrebných dát, ale nemajú kapacity na ich analýzu – napríklad Ministerstvo životného prostredia nemá kapacity na vyhodnocovanie risk analýz).
- zložitá legislatíva v oblasti CITES, ktorá je upravená nielen zákonom SR ale aj nariadeniami EÚ.

Za hlavné príčiny, prečo niektoré prípady nie sú ohlásené, boli označené nasledovné:

- Nedostatočná informovanosť o tom, ako/akým spôsobom nahlasovať tento typ trestnej činnosti.
- Nedostatok spätnej väzby o prípadoch. Oznamovatelia, ktorí nevystupujú v pozícii svedka či žalobcu sa obvykle nedozvedia, ako prípad skončil, čo znižuje ich motiváciu postupovať podobne aj v budúcnosti.
- Strach prípad nahlásiť z obavy konfliktu s vlastnou komunitou (susedia, členovia zväzu poľovníkov/rybárov/chovateľov atď.).
- Stretli sme sa aj s informáciami o tom, že aj prístup samotných orgánov činných v trestnom konaní niekedy odrádza oznamovateľov od nahlásenia trestného činu. Môže to súvisieť so sledovaním štatistických ukazovateľov výkonnosti: prípady s nízkou pravdepodobnosťou zistenia páchatel'a zvyšujú podiel neobjasnených prípadov v ich

štatistikách, čo môže demotivovať zodpovedných pracovníkov pri nahlasovaní nových prípadov.

b) Vyšetovanie

V súvislosti s vyšetovaním boli identifikované nasledovné prekážky vo vyšetovaní tohto typu kriminality:

- Krátka doba na zaistenie dôkazov: Dôkazy v prírode môžu rýchlo zanikať vplyvom meniacich sa poveternostných podmienok.
- Niektoré hlásenia (napr. cez aplikácie) neposkytujú dostatočný základ pre trestné stíhanie, nakoľko nemajú všetky potrebné náležitosti, resp. neobsahujú všetky nevyhnutné údaje.
- Z rôznych dôvodov sa nepodari zabezpečiť dôkazy, ktoré sú pri vyšetovaní kľúčové (nedostatok skúseností, nedostatočná príprava na akciu, vyšetovanie začne príliš neskoro, neodborný alebo nesprávny postup a pod.).
- Nedostatočná súčinnosť inštitúcií/odborníkov: Na miesto činu sa niekedy nepodari dostať včas všetky relevantné inštitúcie, prípadne potrebného experta/znalca.
- Problematická identifikácia páchatel'a V minulosti sa vyskytli prípady, pri ktorých bola komplikovaná identifikácia predajcu, ktorý ponúkal na internete napr. jedinca druhu CITES. V novele zákona CITES účinnej od 1.2.2022 bola zahrnutá povinnosť vydavateľov tlače a poskytovateľov internetových služieb, správcov a prevádzkovateľov webových stránok oznámiť - na základe žiadosti orgánu štátneho dozoru vo veciach ochrany exemplárov - totožnosť a adresu podávateľ'a inzerátu, aj ďalšie údaje o podávateľovi inzerátu a o osobách, ktoré na inzerát reagovali.
- Vzájomná spolupráca viacerých páchatel'ov, falošná solidarita a miestne väzby: Vzhľadom na lokálne vzťahy je niekedy ťažké preukázať vinu, pokiaľ si páchatel' dokáže - aj v zjavných prípadoch - zabezpečiť alibi od ľudí, ktorí sú ochotní riskovať stíhanie za krivú výpoveď.

c) Stíhanie

Niektoré prípady končia na úrovni polície, prokuratúry či súdov z dôvodu použitia § 10 ods. 2 trestného zákona - tzv. materiálneho korektívu. V tom prípade, hoci formálne sú naplnené znaky trestného činu, sa vyhodnotí spoločenská nebezpečnosť skutku ako nepatrná, a prípad nakoniec nie je vyhodnotený ako trestný čin. Zohľadňuje sa pritom spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, miera zavinenia a pohnútky páchatel'a. Keďže uvedené kritériá závisia vždy od posúdenia v kontexte konkrétneho prípadu, líšia sa aj názory na správnosť využívania tohto inštitútu v konkrétnych prípadoch.

Trestný poriadok upravuje aj tzv. možnosti odklonov, ktoré zahŕňajú napr. konanie o dohode o vine a treste, rozhodnutie o podmienenom zastavení trestného stíhania, resp. o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania. Všetky odklony vyžadujú priznanie sa páchatel'a k trestnej činnosti, ktorá mu je kladená za vinu, jeho úprimné oľutovanie, prípadne aj uhradenie škody. V rámci orgánov prokuratúry je tento spôsob skončenia veci, pri dodržaní zákonných podmienok, hodnotený pozitívne.

Určitý vplyv na postup v konkrétnych veciach môže mať aj hodnotiaci a štatistický systém konkrétnych inštitúcií. Ak je zameraný výlučne na kvantitatívne ukazovatele (napr. počet úspešne vyriešených prípadov), môže najmä v komplikovaných prípadoch negatívne ovplyvňovať postup príslušného pracovníka. V prípadoch, kde je dôkazná situácia zložitá, môžu mať pod „tlakom“ výkazov a štatistík tendenciu pristúpiť na riešenie, ktoré síce neodráža úplne nebezpečnosť činu a je voči páchatel'ovi ústretovejšie, ale minimalizuje riziko neúspechu v kauze, a tým aj riziko negatívneho hodnotenia.

d) **Súdne konanie**

Súdy v trestnom konaní nerozhodujú o náhrade škody (spoločenskej hodnoty druhov) spôsobenej trestným činom, ale odkazujú poškodeného na vymáhanie škody v tzv. civilnom konaní. Postupujú tak aj v prípadoch, v ktorých nie je potrebné ďalšie dokazovanie. V zmysle zákona by pritom mali „spravidla“ rozhodnúť v rozsudku aj o náhrade škody (§ 287 TP).

Z vyjadrení viacerých pracovníkov okresných úradov, ktoré vystupujú ako zástupca štátu ako poškodeného, vieme, že úrady nemajú na vymáhanie škody ani personálne kapacity, ani dostatočné metodické usmernenie. Výsledkom je, že náhrada škody nie je od páchatel'ov vymáhaná.

Ďalším problémom na úrovni súdov je chýbajúca judikatúra: Za obdobie rokov 2015-2020 sa podarilo získať z webového portálu Ministerstva spravodlivosti a na základe zákona o slobodnom prístupe k rozhodnutiam súdov v trestných veciach WLC, ktoré súviseli s 15 prípadmi. Niektoré zásadné právne otázky stíhania WLC neboli doteraz vyriešené na úrovni judikatúry.

e) **Uložené tresty**

Pri udelených trestoch ide väčšinou o podmienené tresty odňatie slobody a to zásadne v dolnej hranici trestnej sadzby, čiže tresty sú väčšinou mierne. Len v prípadoch, kedy je súčasne preukázaná vina aj za iný trestný čin, napr. nedovolené ozbrojovanie, sú tresty vyššie, nie však vždy.

Vzhľadom na fakt, že páchatelia po ukončení trestného konania – zakončeného relatívne nízkym trestom - nečelia povinnosti nahradiť spôsobenú škodu, nemá trestné konanie taký odradzujúci účinok, aký by mohlo mať.

f) **Poznámky k zisteniam z výskumu**

Počas výskumu sme zaznamenali rôzne interpretácie takého postupu voči páchatel'om, ktorý by sa podľa okolností prípadu dal hodnotiť ako mierny (nízky trest, upustenie od potrestania, prípadne podmienené zastavenie trestného stíhania, prekvalifikovanie činu na priestupok a pod.).

Samozrejme, sú prípady, kedy je mierny trest vzhľadom na všetky okolnosti prípadu namieste. Je tiež prirodzené, že medzi jednotlivými orgánmi vymáhateľnosti práva existujú rôzne názory na hodnotenie toho istého prípadu. Nie je výnimočné, že jeden orgán vyhodnotí konanie páchatel'a prísnejšie a iný miernejšie.

Súčasne sme však zaznamenali aj výhradu, že orgány vymáhateľnosti práva nedostatočne zohľadnili význam, resp. nebezpečnosť WLC. Prípadne, že v konaní zohľadnili také vysvetlenie páchatel'a, ktoré by pri hlbších odborných znalostiach neobstálo.

Ďalšou interpretáciou, s ktorou sme sa počas výskumu stretli, boli záujmy, preferencie a voľnočasové aktivity samotných konajúcich reprezentantov inštitúcii presadzujúcich právo: Mierny prístup mohol podľa týchto názorov súvisieť s tým, že ak sú ich príslušníci sami aktívni napr. v oblasti poľovníctva, a páchatel'om je člen poľovného združenia, môže hrať pri ich rozhodovaní úlohu aj určité „pochopenie“ pre konanie páchatel'a, prípadne faktor stavovskej solidarity. Vyhodnotenie relevantnosti tohto faktora však nie je v súčasnosti možné, nakoľko členstvo verejných činiteľov alebo štátnych zamestnancov v poľovných, rybárskych alebo ochranárskych združeniach nie je predmetom zverejňovania. Ústavný súd vo svojom náleze⁴⁰ konštatoval, že voľnočasová aktivita verejného činiteľ'a, ktorá má významný sociálny rozmer, môže byť predmetom legitímneho záujmu médií a verejnosti.

⁴⁰ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 184/2015 z 11 novembra 2015

VII. Závery a odporúčania

Slovensko je vzhľadom na bohatstvo prírodného prostredia domovom veľkého počtu vzácnych a chránených druhov rastlín a živočíchov. Podobne ako v iných krajinách, aj na Slovensku dochádza k prípadom porušovania ochrany týchto druhov, pričom štát uplatňuje voči páchatelom takejto činnosti nástroje trestného alebo priestupkového práva.

Táto správa popisuje postihovanie WLC na úrovni legislatívy, organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia a sankčných procesov v prípade porušenia zákona. Skúma tiež dostupnosť dát, ktoré sú potrebné pre efektívne nastavenie procesov a inštitúcií. Obsahom správy je tiež popis niektorých významných prípadov, ktoré ilustrujú typy porušenia zákona, ako aj reakciu štátnych orgánov vo vzťahu k páchatelom.

Zistenia správy poukazujú na to, že **legislatíva** vytvára priestor pre postih všetkých kľúčových typov WLC. Za najzásadnejší nedostatok v právnej úprave sa považuje preformalizované trestné konanie. Jeho zmena by viedla k zefektívneniu a zrýchleniu trestného procesu. Ďalšou oblasťou, v ktorej je potrebná úprava legislatívy, je odstránenie nesúladu medzi niektorými právnymi predpismi: napríklad ochrana druhov podľa zákona o ochrane prírody naráža na zaradenie týchto druhov medzi poľovné druhy podľa zákona o poľovníctve. Niektoré čiastkové zmeny sú potrebné v systéme správneho trestania, v legislatíve CITES a v úprave kontrolných právomocí inšpekčných orgánov.

V **inštitucionálnom a organizačnom nastavení orgánov vymáhateľnosti práva** sme zaznamenali tak výrazné pozitíva, ako aj závažné nedostatky. Pozitívom je rozširujúca sa špecializácia na tému WLC, a to tak na úrovni policajného zboru ako i prokuratúry. Veľmi dôležitú a aktívnu úlohu v postihovaní WLC plnia taktiež odborné a kontrolné organizácie ako Slovenská inšpekcia životného prostredia a orgány CITES.

Medzi negatívami na prvom mieste považujeme zistenie, že v prípadoch WLC na Slovensku **nedochádza k vymáhaniu škody**, ktorá trestným činom vznikla. Súdny v trestnom konaní o škode nerozhodujú, ale odkážu poškodeného na vymáhanie škody v ďalšom, civilnom konaní. Okresné úrady, ktoré v konaní zastupujú poškodeného, si tento nárok na civilnom súde už ďalej neuplatňujú. Dôvodom sú ich nedostatočné personálne kapacity, široká agenda životného prostredia, ktorú majú na starosti, ako aj nedostatočné odborné a metodické zázemie potrebné na vedenie tohto typu sporov. Dôsledkom je, že páchatelia trestných činov nemusia niesť za svoje konanie následky v podobe náhrady spôsobenej škody, a štát tiež prichádza o finančné zdroje.

Ďalším nedostatkom v organizačnom nastavení je všeobecne **nedostatok personálnych kapacít** určených na riešenie WLC. Ilustratívne by bolo možné tento problém vyjadriť slovami „príliš málo ľudí na príliš veľké územie“, pričom toto vyjadrenie doslovne vystihuje personálne kapacity orgánov, ktoré majú vykonávať praktickú ochranu v teréne. V prenesenom význame slova tiež výstižne pomenúva situáciu v iných orgánoch presadzovania práva. Súčasťou tohto problému je aj nízke odmeňovanie, vysoká fluktuácia a s tým súvisiaca nižšia efektivita výkonu jednotlivých činností. Veľké očakávania sú spojené s reformou národných parkov a počtom ich pracovníkov. Obdobne je však potrebné zhodnotiť pracovnú záťaž aj v ostatných kontrolných a sankčných orgánoch (SIŽP, okresné úrady).

WLC je téma komplexná, preto platí, že čím užšia je **spolupráca**, koordinácia a dôvera medzi orgánmi s rôznou expertízou, tým vyššia je šanca na úspech. Dokazujú to aj viaceré prípady, ktoré v správe popisujeme. V oblasti spolupráce jednotlivých inštitúcií považujeme za dôležité zabezpečenie spätnej väzby o vývoji prípadov medzi jednotlivými zainteresovanými subjektami. Je demotivujúce, ak sa pracovníci inštitúcie aktívne angažujú v úvodných štádiách trestného alebo priestupkového konania, ale na konci sa prakticky nemajú ako dozvedieť, ako daná vec skončila. Vzájomná výmena a tok informácií, hlavne o významných prípadoch, by tiež viedol k skvalitňovaniu know-how, precizovaniu postupov a odstraňovaniu chýb.

Spolupráca medzi jednotlivými inštitúciami, ako aj spolupráca inštitúcií s verejnosťou, je mimoriadne dôležitá pri zmiernovaní konfliktu medzi človekom a veľkými šelmami. Týka sa to najmä rozporu medzi ochranou šeliem a tlakov na ich reguláciu. Je zrejmé, že nárast napätia vznikajúceho z tohto rozporu vedie k nárastu WLC vo vzťahu k šelmám, napríklad aj formou pyliactva. Intenzívna spolupráca a komunikácia naopak môže viesť k znižovaniu rozsahu napätia a konfliktov.

Osobitnú pozornosť si zaslúži téma **prístupnosti a úplnosti dát a informácií** o WLC. Na jednej strane môžeme skonštatovať veľmi pozitívnu reakciu a ústretovosť zo strany oslovených inštitúcií. Problémom pri spracovaní dát však boli nekompatibilná štruktúra dát medzi jednotlivými inštitúciami, prípadne zmena v metodike zberu dát v priebehu sledovaných rokov. V súčasnosti dostupné dáta poskytujú len čiastočný obraz o stíhaní WLC a problémy so štruktúrou dát ovplyvnili aj úplnosť získaných informácií.

Napriek uvedeným problémom sa podarilo získať dôležité informácie o spôsobe vyšetrovania, stíhania a trestania WLC, ako aj o konkrétnych prípadoch. Vyplýva z nich, že sudy rozhodujú o pomerne nízkom počte prípadov, v priebehu 5 rokov sme ich identifikovali 15. Časť trestných stíhaní sa skončí prerušením trestného stíhania, lebo neboli zistené skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti konkrétnej osobe. Pred súdnym konaním sa končí trestné stíhanie tiež zastavením, prípadne postúpením veci na priestupkové konanie alebo podmieneným zastavením.

Z prípadov, ktoré riešili sudy sa cca 60 % skončí odsúdením páchatel'a, zvyšných 40 % skončí iným spôsobom (postúpením na priestupkové konanie, upustením od potrestania, podmieneným zastavením stíhania alebo oslobodením).

Z prípadov, v ktorých súd uložil trest, dostávali páchatelia tresty na dolnej hranici trestnej sadzby, prípadne v niektorých prípadoch aj pod touto hranicou, napriek súbehu napr. s trestným činom nedovoleného ozbrojovania.

V trestoch dominuje podmienené odňatie slobody s relatívne krátkou skúšobnou dobou. V menšom rozsahu sudy ukladajú aj trest čin zákazu činnosti.

Odporúčania:

- Zásadne zmeniť postup pri vymáhaní škody po skončení trestného konania. Kapacitne posilniť a metodicky usmerniť okresné úrady v oblasti vymáhania náhrady škody pri trestných činoch WLC.
- Podporiť legislatívne návrhy vedúce k odstráneniu preformalizovanosti niektorých štádií trestného procesu.
- Zosúladiť zákon o ochrane prírody a zákon o poľovníctve pokiaľ ide o chránené druhy.
- Zaviesť ucelený systém správneho trestania tak, aby boli procesne vyriešené aj viaceré otázky správnych deliktov spáchaných právnickými osobami.
- Zjednotiť postupov pri zbere dát tak, aby bolo možné delikty v oblasti WLC sledovať. Napríklad zjednotiť sledovanie počtu stíhaní a počtu stíhaných osôb medzi jednotlivými inštitúciami rezortu vnútra a Generálnej prokuratúry SR.
- Zaviesť jednotný systém evidencie CITES podľa modelu „Registr CITES“ fungujúceho v Českej republike.
- Vo vzdelávaní policajtov, prokurátorov a sudcov klásť dôraz na praktické aspekty stíhania WLC a zvyšovanie odbornej kompetencie pri posudzovaní skutkovo a právne zložitých prípadov.
- Zaviesť systematické vzdelávanie odborných pracovníkov štátnej správy ochrany prírody (SIŽP, OÚ) v oblasti aplikácie právnych predpisov, najmä v oblastiach, ktoré spôsobujú aplikačné problémy.
- Posilniť personálne kapacity SIŽP a OÚ pokiaľ ide o odborníkov v oblasti hmotného a procesného práva.
- Prehodnotiť odmeňovanie pracovníkov orgánov verejnej správy v oblasti ochrany životného prostredia (predovšetkým SIŽP, OÚ a ŠOP SR) tak, aby toto odmeňovanie odrážalo komplexnosť riešených úloh a bolo motivujúce aj pre kvalitných odborníkov.
- Efektívne medializovať odhalené či úspešne dokončené prípady, čo môže mať významný odradzujúci účinok od páchania trestnej činnosti a tiež poukazovať na dôležitosť a veľký význam tohto druhu nelegálnej činnosti.

VIII. Literatúra

Asociácia strážcov chránených území Slovenska, 'Kto je strážca a člen stráže prírody?', [webová stránka], www.aschus.nfo.sk, (cit. 06.12.2021)

Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, 'Full CITES Trade database database (version 2021.1.)' [webová stránka], <https://trade.cites.org/>, (cit. 15. 11.2021)

Džuková J., Liberko I., 'Vplyv poľovníctva na životné prostredie', Manažérstvo životného prostredia. Recenzovaný zborník z XVIII. medzinárodnej vedeckej konferencie, 26-27. marec 2018, Bratislava, s. 111-115, https://www.sszp.eu/wp-content/uploads/2018_conference_MaZP_p-111__D%C5%BEukov%C3%A1I_LiberkoI_f4e.pdf, (cit. 11.2.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2015', Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Banská Bystrica, marec 2016, s. 109, <https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava/vyrocne-spravy>, (cit. 15.8.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2016', Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Banská Bystrica, marec 2017, s. 119, https://www.financnasprava.sk//_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Vyrocne_spravy/FS/2017.05.09_VS_2016.pdf, (cit. 15.8.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2017', Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Banská Bystrica, marec 2018, 130 s., https://www.financnasprava.sk//_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Vyrocne_spravy/FS/2018.04.10_VS_2017.pdf, (cit. 15.8.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2018', Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Banská Bystrica, marec 2019, s. 138, https://www.financnasprava.sk//_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Vyrocne_spravy/FS/2019.04.17_VS_2018.pdf, (cit. 15.8.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2019', Banská Bystrica, marec 2020, s. 132, https://www.financnasprava.sk//_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Vyrocne_spravy/FS/2020.05.18_VS_2019.pdf, (cit. 15.8.2021)

Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 'Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2020', Banská Bystrica, marec 2021, s. 137, https://www.financnasprava.sk//_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Vyrocne_spravy/FS/2021.06.04_VS_2020.pdf, (cit. 15.8.2021)

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 'Štatistické prehľady trestnej a netrestnej činnosti' [webová stránka], <https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>, (cit. 12.10.2021)

Holcová P., Antoni D., Madleňák T., Dauksza J., Szczygiel L., 'Tigre ako tovar: Na stope obchodu s chránenými zvieratami a ich telami v strednej Európe'. Investigatívne centrum Jána Kuciaka. Publikované 16.7.2020, <https://www.icjk.sk/56/Tigre-ako-tovar-Na-stope-nelegalnemu-obchodu-so-zvieratami-a-ich-telami-v-strednej-Europe>, (cit. 5.12.2021)

Justičná akadémia Slovenskej republiky, 'Archív študijných plánov a kalendár vzdelávacích podujatí' [webová stránka], <https://ja-sr.sk/archiv-studijnych-planov-kalendar-vzdelavacich-podujati>, (cit. 20.10.2021)

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 'Rozhodnutia' [webová stránka], <https://obcan.justice.sk/>, <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/zoznam/rozhodnutie>, (cit. 10.11.2021)

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Centrálne evidencie správnych deliktov a priestupkov /CESDaP/' [webová stránka], <https://www.minv.sk/?CESDaP>, (cit. 22.12.2021)

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Národná expertná skupina na elimináciu environmentálnej kriminality' [webová stránka], https://www.minv.sk/?NES_enviro, (cit. 10.10.2021)

Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, 'LP/2020/4 Akčný plán boja proti environmentálnej kriminalite na roky 2020-2025. SLOV-LEX – právny a informačný portál'. Nelegislatívny všeobecný materiál. Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2020/4>, (cit. 20.12.2021)

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 'Štatistiky kriminality v Slovenskej republike' [webová stránka], <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-csv>, datasetsy – štatistiky podľa paragrafov, (cit. 11.7.2021)

Ministerství životního prostředí České republiky, 'Registr CITES' [webová stránka], <https://cites.env.cz/>, © 2018 SYSNET s.r.o, MŽP ČR, (cit. 8.12.2021)

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 'Novela CITES pomôže zachovaniu biodiverzity' [webová stránka], <https://www.minzp.sk/spravy/novela-cites-pomoze-zachovaniu-biodiverzity.html>, Publikované 16.09.2021, (cit. 2.12.2021)

Ministerstvo životného prostredia SR, 'Správa o stave životného prostredia Slovenskej Republiky v roku 2019'. MŽP SR Bratislava, SAŽP SR, Banská Bystrica, 2019, s. 182, <https://www.enviroportal.sk/uploads/report/10661.pdf>, (cit. 5.12.2021)

Musing L., 'Falling through the system: The role of the European Union captive tiger population in the trade in tigers.' A TRAFFIC and WWF report. 2020. Cambridge, UK, 124

s., <https://www.traffic.org/site/assets/files/13230/falling-through-the-system.pdf>, (cit. 22.12.2021)

Ochrana dravcov na Slovensku, 'Databáza prípadov vtácej kriminality a inej nelegálnej činnosti, ktorej obeťou sú vtáky' [webová stránka], <http://37.9.171.109/symfony-rps-kr-doctrine-pgsql/sk/delinquencywww.vtaciakriminalita.sk>, (cit. 23.09.2021)

Říhová, P., 'Operace Lovec – malý pohled do zákulisí'. Ekolist.cz [webová stránka]. Zverejnené 12.10.2021, https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/pavla-rihova-operace-lovec-maly-pohled-do-zakulisí?fbclid=IwAR02ohmiLGdysfwUF_0D043TnxVciN119HNV3QKcL5J2O_v2Y0-ooPK120w, (cit. 13.12.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Výročná správa o činnosti v roku 2015'. SIŽP SR, Bratislava, apríl 2016, s. 105, <https://www.sizp.sk/dokumenty/vyrocne-spravy>, (cit. 29.10.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Vyhodnotenie plnenia Plánu hlavných úloh za rok 2016'. SIŽP SR, Bratislava, február 2017, s. 135, <https://www.sizp.sk/files/vyhodnote-plenie-planu-2016.pdf>, (cit. 29.10.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Vyhodnotenie plnenia Plánu hlavných úloh za rok 2017'. SIŽP SR, Bratislava, február 2018, s. 150, <https://www.sizp.sk/files/vyhodnote-plenie-planu-2017.pdf>, (cit. 29.10.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Vyhodnotenie plnenia Plánu hlavných úloh za rok 2018'. SIŽP SR, Bratislava, 2019, s. 164, https://www.sizp.sk/files/documents/vyrocne%20spravy/vyhodnotenie_planu_hlavnych_ulo_h_2018_26_03_2019_1.pdf, (cit. 29.10.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Vyhodnotenie plnenia Plánu hlavných úloh za rok 2019'. SIŽP SR, Bratislava, 2020, s. 160, https://www.sizp.sk/files/footer2/vyhodnotenie%20planu%20hlavných%20ulo_h_2019.pdf, (cit. 29.10.2021)

Slovenská inšpekcia životného prostredia, 'Konceptia boja proti environmentálnej protiprávnej činnosti. Efektívny boj za naši prírodu.' Bratislava, október 2021, s. 59, Dokument v štádiu pripomienkovania (nepublikované 2021).

Štatistický úrad Slovenskej republiky, 'Hustota obyvateľstva - SR, oblasti, kraje, okresy, mesto, vidiek', STAT.dat – Verejná databáza údajov [webová stránka], Posledná aktualizácia údajov 21.03.2021, <http://statdat.statistics.sk/>, (cit. 5.11.2021)

Štatistický úrad Slovenskej republiky, 'Revidované a predbežné údaje HDP v bežných cenách', STAT.dat – Verejná databáza údajov [webová stránka], Posledná aktualizácia údajov 21.10.2021, <http://statdat.statistics.sk/>, (cit. 5.11.2021)

Transparency International Slovensko, 'Rozhodnutia', Otvorené súdy [webová stránka], <https://otvorenesudy.sk/decrees?l=sk>, (cit. 5.12.2021)

Rozsudky

Rozhodnutie Krajského súdu Nitra 1To/58/2021 zo dňa 12.10.2021

Rozhodnutie Okresného súdu Nové Zámky 2T/57/2020 zo dňa 1.6.2021

Rozhodnutie Okresného súdu Rožňava č. 2T/23/2020 zo dňa 17.08.2020

Rozsudok Okresného súdu v Martine č. 3T/119/2013 zo dňa 14.10.2013 a 1T/44/2013 zo dňa 29.04.2015

Rozsudok Okresného súdu Partizánske č. 1T/61/2020-649 zo dňa 13.10.2021

Rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica č. 1T/104/2018 zo dňa 24.09.20218

Rozsudok Okresného súdu Prešov 5T/1/2018 zo dňa 03.02.2020

Rozsudok Okresného súdu v Žiari nad Hronom č. 1T/67/2018 zo dňa 09.07.2018

Uznesenie Krajského súdu Prešov 2To/19/2018 zo dňa 10.05.2018

Uznesenie Okresného súdu Prešov 5T/1/2018 zo dňa 09.04.2018

Uznesenie Krajského súdu Prešov 9To/23/2020 zo dňa 05.08.2020

Zákony

Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon

Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok

Zákon č. 372/1990 Z. z., Zákon o priestupkoch

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi

Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti

Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve

Zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve.

IX. Prílohy

Príloha č. 1: Prehľad nelegálnych aktivít a relevantných zákonov

Nelegálne aktivity	Relevantné zákony (zákon, paragraf, článok, odsek atď.)	Rozsah možných sankcií	Orgány zodpovedné za dodržiavani e predpisov
TRESTNÝ ČIN			
Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov: • zber, poškodenie, zničenie chránenej rastliny alebo jej biotopu • usmrtenie, zranenie, odchyt, premiestnenie chráneného živočícha a zničenie jeho biotopu alebo obdobia • ohrozenie chráneného živočícha alebo rastliny Na stíhanie musí byť preukázaný úmysel páchatel'a.	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 305 ods. 1	Odňatie slobody na 2 roky	Polícia
Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov & CITES: • získanie (pre seba alebo pre iného) chráneného živočícha/rastlinu/exemplár, • držanie, pestovanie, chovanie, spracúvanie, dovážanie alebo vyvážanie chránených rastlín/živočíchov/exemplárov; ich obchodovanie alebo iné scudzenie • zámerné odnímanie, falšovanie, pozmenenie alebo iné neoprávnené použitie nezameniteľného označenia chránených živočíchov/exemplárov Na stíhanie stačí, ak sa páchatel' dopustil tohto konania aj z neobanlivosti.	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 305 ods. 3	Odňatie slobody na 6 mesiacov až 3 roky	Polícia

Nelegálne aktivity uvedené vyššie, ak boli spáchané • závažnejším spôsobom konania • z osobitného motívu • v značnom rozsahu alebo v úmysle získať značný prospech (škoda nad 26 600 EUR) • hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvoch rokoch postihnutý za obdobný čin	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 305 ods. 4	Odňatie slobody na 1 - 5 rokov	Polícia
Nelegálne aktivity uvedené vyššie, ak boli spáchané • ako člen nebezpečného zoskupenia • vo veľkom rozsahu alebo v úmysle získať prospech veľkého rozsahu (škoda nad 133 000 EUR)	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 305 ods. 5	Odňatie slobody na 3 - 8 rokov	Polícia
Pytliactvo - neoprávnený zásah do výkonu práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva, ako napríklad: • lov zveri alebo rýb bez povolenia, v čase ich ochrany alebo zakázaným spôsobom • ukrývanie, prechovávanie neoprávnenne ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb alebo ich prevedenie na iného	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 310 ods. 1	Odňatie slobody až na 2 roky	Polícia
Spáchanie činu uvedeného v odseku 1 • hromadne účinným alebo zvrhnutiahodným spôsobom, • v malom rozsahu, alebo • ako je páchatel'om osoba, ktorá má osobitne uloženú povinnosť chrániť životné prostredie.	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 310 ods.2	Odňatie slobody 6 mesiacov - 3 roky	Polícia
Spáchanie činu uvedeného v odseku 1 • ak už bol páchatel' za taký čin odsúdený, • vo väčšom rozsahu • závažnejším spôsobom konania.	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 310 ods. 3	Odňatie slobody 1 - 5 rokov	Polícia
Spáchanie činu uvedeného v odseku 1 • v značnom rozsahu (škoda nad 26 600 EUR)	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 310 ods. 4	Odňatie slobody 3 - 8 rokov	Polícia
Spáchanie činu uvedeného v odseku 1 • vo veľkom rozsahu (škoda nad 133 000 EUR)	Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. § 310 ods. 5	Odňatie slobody 4 - 10 rokov	Polícia

Správne delikty a priestupky			
Zakázané je veľké množstvo činností, uvádzame napríklad nasledovné:	Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny :		
• nevedenie evidencie o chránenom druhu; • neumožnenie vstupu oprávneným osobám na pozemky; • falšovanie rozhodnutí, • neoznámenie nálezu chráneného druhu živočícha • a podobne	§ 41 ods. 1; § 59, 71, 73, 79; § 35 ods. 6	• Sankcia pri správnom delikte: pokuta do 9 958 EUR a prepadnutie veci • Sankcia pri priestupku: pokarhanie, pokuta do 3 319 EUR a prepadnutie veci	SIŽP, OÚ
• odchytyvanie a usmrcovanie živočíchov na miestach ich prirodzeného výskytu • použitie zakázaných metód a prostriedkov odchyty alebo usmrcovanie živočíchov, ktoré nie sú poľovnou zverou • a podobne	§ 4 ods. 3; § 36	• Sankcia pri správnom delikte: pokuta do 23 235 EUR a prepadnutie veci • Sankcia pri priestupku: pokuta do 6 638 EUR a prepadnutie veci	
• nepreukázanie pôvodu chránených rastlín/živočíchov • nesprávne použitie, snímanie a sfalšovanie nezameniteľného označenia chráneného živočícha a iné • nevydá zaistenú vec, neumožní odňatie veci	§ 42; § 43; § 93 ods. 5 a 6	• Sankcia pri správnom delikte: pokuta do 33 193 EUR a prepadnutie veci • Sankcia pri priestupku: pokuta do 9958 EUR a prepadnutie veci	
	Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi (CITES):		
Zakázané je veľké množstvo činností, uvádzame napríklad nasledovné:	§ 22 ods. 1, § 23 ods. 1	• Sankcia pri správnom delikte: pokuta od 80 EUR - 16 600 EUR alebo prepadnutie exemplára • Sankcia pri priestupku: pokarhanie alebo pokuta od 16,59 EUR - 4 979 EUR	SIŽP, OÚ
• porušenie podmienky v povolení • uvedenie nesprávnych údajov v žiadostiach • použitie neplatných povolení/potvrdení • použitie exemplárov prílohy A na iný účel ako je povolené • nevedenie evidencie podľa zákona • nesplnenie povinností a iné			

• dovoz/vývoz/opätovný vývoz bez povolenia alebo bez oznámenia o dovoze • držba exempláru v rozpore so zákonom; držba exempláru, ktorého držba je zakázaná alebo obmedzená • vykonanie tranzitu bez dokladov • nepreukázanie pôvodu exemplára • neposkytnutie súčinnosti pri výkone štátneho dozoru a iné • kúpa, ponuka na kúpu, nadobudnutie na komerčné účely, vystavovanie na verejnosti na komerčné účely, využívanie na komerčný zisk a predaj, držba na predaj, ponuka na predaj alebo preprava na účely predaja exemplár v rozpore s osobitným predpisom	§ 22 ods. 2, § 23 ods. 1	• Sankcia pri správnom delikte: pokuta od 1 500 EUR - 33 000 EUR alebo prepadnutie exemplár • Sankcia pri priestupku: pokarhanie alebo pokuta od 66,38 EUR - 9 958 EUR	SIŽP, OÚ
• nepreukázanie pôvodu exemplára • nakladanie s exemplárom v rozpore s nariadením • nadobudnutie alebo nakladanie s exemplárom v rozpore s týmto zákonom alebo osobitným predpisom	§ 25	• Zhabanie exemplára	SIŽP, OÚ
	Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve:		
Napr.: • porušenie povinnosti pri love zveri na spoločnej poľovačke	§ 58	• Správne delikty: od 150 EUR - 500 EUR	Orgán štátnej správy na úseku poľovníctva (Ministerstvo o
• užívateľ poľovného revíru nezabezpečí značky na označovanie a prepravu ulovenej a nájdenej zveri • porušenie povinnosti pri držbe a chove zveri v zajatí	§64 ods. 8; §22	• Správne delikty: od 500 EUR - 5 000 EUR • Priestupky: pokarhanie, peňažná pokuta od 30 EUR - 3 000 EUR, zákaz činnosti až na jeden rok, odňatie veci	o
• porušenie povinnosti alebo zákazov na úseku poľovníctva (napr. lov bez povolenia, privlastnenie trofejí alebo ulovenej zveri, zakázaný alebo nesprávny spôsob lovu) • neoznámenie Policajnému zboru nález usmrtenej zveri alebo zranenej zveri v rozpore s týmto zákonom; pri celoročne chránenej zveri aj orgánu ochrany prírody a krajiny	§24; §63. ods. 5	• Správne delikty: od 5 000 EUR - 15 000 EUR • Priestupky: pokarhanie, peňažná pokuta od 30 EUR - 3 000 EUR, zákaz činnosti až na jeden rok, odňatie veci	árstva; OÚ, OÚ v sídle kraja) - pre správne delikty; OÚ za priestupky

	Zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve:		
Napr.: • lov bez dokladov, alebo odmietnutie ich predložiť • lov bez následnej evidencie (koľko čoho kde kedy) ulovil	§ 12 ods. 1-9	• Priestupky: od 100 EUR - 1 000 EUR	OÚ
• neuvedie v rybárskom poriadku informáciu o udelení výnimky (napr. pri love rýb v čase ich ochrany, mimo denného času lovu rýb atď.)	§ 12 ods. 7	• Správne delikty: pokuta od 500 EUR - 3 000 EUR	
• lov rýb v chránenej rybej oblasti	§ 7 ods. 4	• Správne delikty: pokuta od 1 000 EUR - 7 000 EUR	

Príloha č. 2: Prehľad administratívnych orgánov a inštitúcií

Názov inštitúcie	Rozsah činov, ktoré sú oprávnené riešiť	Právomoci	Personálne kapacity určené na WLC ⁴¹
Orgány štátnej správy			
Ministerstvo životného prostredia, Odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi	Štátna správa vo veciach ochrany exemplárov	- Vykonáva funkciu výkonného orgánu SR podľa dohovoru (Výkonný orgán CITES) - Rozhoduje o vydaní povolenia a posudzuje platnosť povolenia na dovoz, povolenia na vývoz a potvrdenia na opätovný vývoz exemplárov a vedie o tom evidenciu - Rozhoduje o udelení výnimky zo zákazu komerčných činností a vedie o tom evidenciu - Môže zakázať držbu exemplárov - Určuje záchytné strediská - Je správcom exemplárov, ktoré sa stali vlastníctvom štátu atď.⁴²	6 zamestnancov Odboru regulácie obchodu s ohrozenými druhmi
Ministerstvo životného prostredia, Odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny	Štátna správa v oblasti ochrany prírody	- Riadi a kontroluje výkon štátnej správy vo veciach ochrany prírody a krajiny - Plní funkciu hlavného štátneho dozoru (zistiť, či fyzické alebo právnické osoby dodržiavajú rozhodnutia orgánov ochrany prírody, objasňuje a prešetruje podozrenia z porušenia zákona a rozhodnutí orgánov ochrany prírody - Môže udeliť výnimku zo zakázaných činností pokiaľ ide o chránené druhy atď.	–
Okresné úrady	Priestupky, štátna správa v oblasti ochrany prírody	- Vykonáva štátny dozor - Môže nariadiť vykonanie analýzy krvi jedinca alebo iného tkaniva chránených druhov - Uchováva kópie evidenčných zoznamov, preukazov o pôvode a druhových kariet chránených druhov, atď. - Vydáva preukaz o pôvode exemplárov CITES - Ukladá sankcie a rozhoduje o zaistení exemplára a o zhabaní exemplára CITES - Nariaďuje potrebné nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v oblasti porušenia CITES atď.⁴³	72 okresných úradov na úseku štátnej správy - starostlivosti o životné prostredie (počet pracovníkov neuvedený)
Štátna veterinárna a potravinová správa	Podmienky držby a prepravy živočíchov	- Poskytuje súčinnosť pre SIŽP - Posudzuje vhodnosť vybavenia chovného zariadenia živého exemplára pre žiadateľov o vydanie povolenia na dovoz živých exemplárov prílohy B	–

⁴¹Uvádzané personálne kapacity vyjadrujú kapacity daného oddelenie, útvaru a pod. avšak väčšinou nie sú vyčlenené len na WLC, ale plnia aj iné povinnosti im vyplývajúce.

⁴²Všetky právomoci Výkonného orgánu CITES sú uvedené v § 15 zákona č. 15/2005 (CITES)

⁴³Všetky kompetencie OÚ v oblasti CITES sú uvedené v § 16 a § 17 zákona č. 15/2005 (CITES)

		- Posudzuje , či sú živočíchy prepravované v súlade s podmienkami uvedenými v povolení atď. ⁴⁴	
Polícia, inšpekcie, strážcovia			
Prezídium Policajného zboru, národná centrála osobitných druhov kriminality, odbor odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality	Trestné činy / Priestupky	- Odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, - Vyšetruje a skrátene vyšetruje trestné činy, - Odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, aj objasňuje a prejednáva priestupky atď.	201 policajtov na 8 pracoviskách
Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Odbor Inšpekcie ochrany prírody a krajiny (OIOPK)	Priestupky	- Vykonáva štátny dozor vrátane kontrol - Ukladá pokuty, sankcie a nápravné opatrenia - Plní funkciu odvolacieho orgánu (Ústredie SIŽP) - Rozhoduje o zhabaní jedincov chránených druhov - Metodicky usmerňuje atď.	23 inšpektorov na Odbore OIOPK
Finančná správa SR: - Colné úrady - Kriminálny úrad Finančnej správy	Priestupky	- Vykonáva kontroly na uplatňovanie CITES legislatívy napr. - Kontroluje dodržiavanie podmienok pri dovoze, vývoze, opätovnom vývoze a tranzite exemplárov - Kontroluje, či exempláre, prechádzajúce cez hranicu EÚ sprevádza platný doklad a či obsah zásielky zodpovedá údajom uvedeným v príslušnom doklade: atď. ⁴⁵	-
Iné			
ŠOP SR	Odborná organizácia ochrany prírody	- Poskytuje súčinnosť orgánom vymožitelnosti práva - Vykonáva praktickú starostlivosť o hendikepované živočíchy - Vykonáva funkciu stráže prírody - Plní funkciu chovnej stanice a rehabilitačnej stanice - Vedie evidenciu chránených živočíchov a chránených rastlín, ktoré sú v držbe - Vedie evidenciu o nájdených chorých, zranených, poškodených, uhynutých a náhodne odchytených, zranených a usmrtených celoročne chránených živočíchov - Vykonáva dohľad a fyzickú identifikáciu exemplára a jeho nezameniteľného označenia atď.	25 pracovísk

⁴⁴ Všetky kompetencie Štátnej veterinárnej a potravinovej správy v oblasti CITES sú uvedené v § 19 ods. 3 zákona č. 15/2005 (CITES)

⁴⁵ Všetky kompetencie Colných úradov v oblasti CITES sú uvedené v § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 15/2005 (CITES)

	ŠOP SR Vedecký orgán CITES	- Vyjadruje sa napr. k žiadostiam/povoleniam súvisiacim s CITES; k návrhu na určenie záchytného strediska; a k nakladaniu so zhabanými exemplármi, a iné. - Poskytuje odbornú pomoc orgánom štátnej správy pri uplatňovaní legislatívy CITES (napr. súčinnosť pri identifikácii jedincov) atď.⁴⁶	3 zamestnanci
	ŠOP SR - Stráž prírody (profesionálna)	- Vykonáva kontroly dodržiavania Zákona o OPaK - Realizuje monitoring výskytu vzácnych druhov rastlín a živočíchov a vykonáva opatrenia na ich ochranu - Kontrola dopravných prostriedkov (viď v bode nižšie) atď.	87 strážcov na Správach ŠOP SR
	Stráž prírody (dobrovoľná)	- Vykonáva kontroly dodržiavania Zákona o OPaK - Môže zastaviť a kontrolovať dopravný prostriedok v chránenom území, ak je dôvodné podozrenie, že sa v ňom nachádzajú jedince chráneného druhu, zver alebo ryby získané v rozpore so zákonom atď.	–
Poľovnícka stráž	Priestupky v súvislosti s porušovaním zákona o poľovníctve	- Kontrola dodržiavania zákona (kontrola poľovných lístkov, zbrojného preukazu, vozidla) - Oprávnenie odobrať zbraň, zver, zastaviť vozidlo - Povinnosť oznamovať porušenie predpisov atď.	–
Rybárska stráž	Priestupky v súvislosti s porušovaním Zákona o rybárstve	- Kontrola dodržiavania zákona - Povinnosť oznamovať porušenie predpisov atď.	–

⁴⁶ Všetky kompetencie Vedeckého orgánu CITES sú uvedené v § 21 zákona č. 15/2005 (CITES)